LE NAOUR • MARKO • HOLGADO

VERDUN

1. Voor de Storm

VERDUN

1 - Voor de Storm

Scenario

JEAN-YVES LE NAOUR

Storyboard

MARKO

Tekeningen

IÑAKI HOLGADO

Inkleuring

SÉBASTIEN BOUET

D/2017/10295/12
ISBN 9789085524731

Distributie: Stribbelstrips, Hamont-Achel

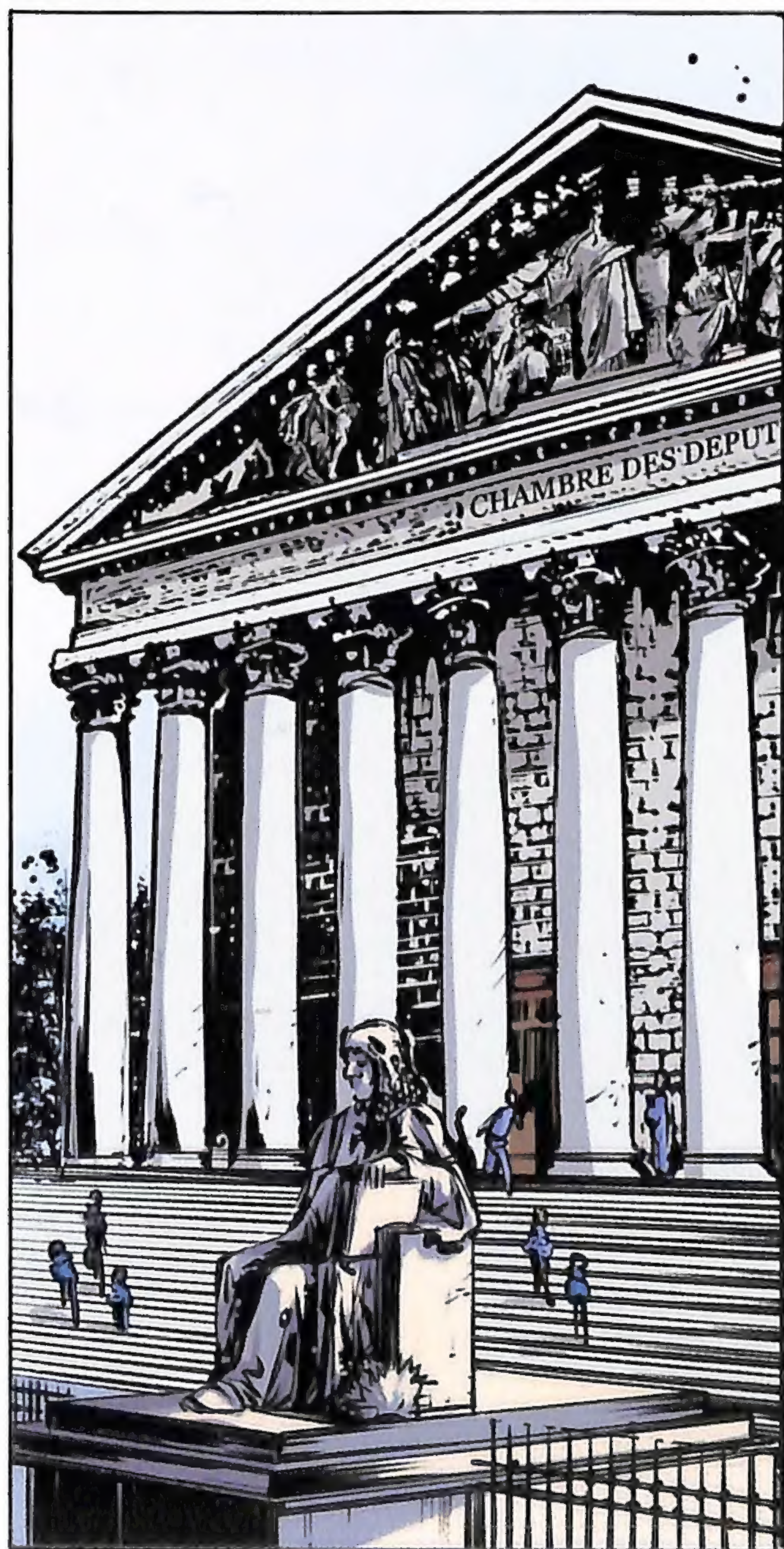
Saga Uitgaven
Berkenhagestraat 77
B-8210 Zedelgem

www.sagauitgaven.be

1 DECEMBER 1915.

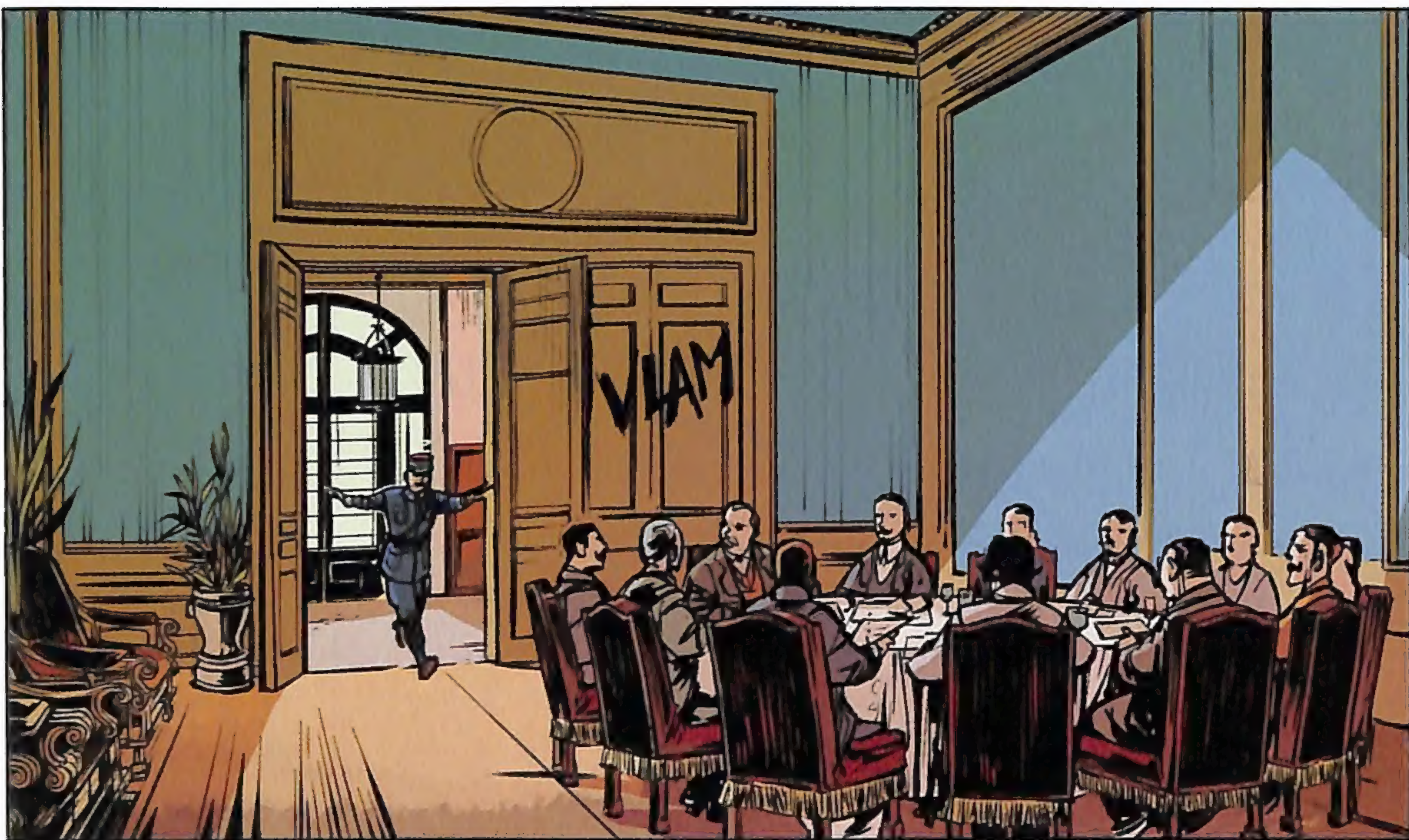
CHAMBRE DES DEPUTES

GODVERDOMME VERDOMME!

VIAM

HEREN, IK MOET JULLIE DRINGEND SPREKEN.

KIJK EENS AAN, ONZE GOEDE COLLEGA ÉMILE DRIANT, AFGEVAARDIGDE VAN NANCY.

IK KOM JULLIE WAARSCHUWEN DAT DE VERDEDIGING VAN DE SECTOR VERDUN ZWAAR ONVOLDOENDE IS.

DE EERSTE LINIES GAAN NOG, MAAR DE TWEEDE ZIJN NAUWELIJKS GEORGANISEERD EN DE DERDE BESTAAN NIET.

EN WAAROM KOMT U ONS OPZOEKEN?

WEL VERDRAAID!

DENKT U DAT IK ER NIET HEB OVER GESPROKEN MET GENERAAL HERR, DIE AAN HET BEVEL STAAT VAN HET VERSTERKTE GEBIED? HET PROBLEEM IS DAT ER GEEN MIDDELEN, GEEN MANNEN EN GEEN MATERIEEL ZIJN.

JOFFRE MOET AANGEPAKT WORDEN EN ALLEEN JULLIE KUNNEN MIJ HELPEN.
DAT KOMT IN ORDE, WE ZULLEN DE MINISTER VAN OORLOG INFORMEREN OM DIT VERZOEK OVER TE BRENGEN AAN DE OPPERBEVELHEBBER.

AH, VRIENDEN, IK DANK JULLIE. EN ZEGGEN DAT IK GISTEREN DACHT DAT HET PARLEMENT NIET ZOU MOGEN VERGADEREN IN OORLOGSTIJD... WAAR ZOUDEN WE ZIJN ALS WE DE GENERALE STAF ZONDER CONTROLE ZOUDEN OVERLATEN?!
Holgado + Marko

PALEIS VAN HET ÉLYSÉE, MINISTERRAAD, 18 DECEMBER 1915.

GEERAAL GALLIENI, U HEBT HET WOORD.

HEREN, BEGIN DEZE MAAND LEGDE DE PARLEMENTAIRE OORLOGSCOMMISSIE ME EEN ERNSTIGE KWESTIE VOOR...
... DE SECTOR VERDUN IS MOMENTEEL SLECHT VERDEDIGD.
EEN VIJANDELIJKE BRES IN DIE SECTOR ZOU SERIEUZE SLAAGKANSEN KUNNEN HEBBEN EN DAAROM RICHTTE IK ME METEEN TOT GENERAAL JOFFRE.

EN DIT IS WAT HIJ ME ANTWOORDT: DAT DE MINISTER ZICH BEMOEIT MET IETS WAT HEM NIET AANGAAT!

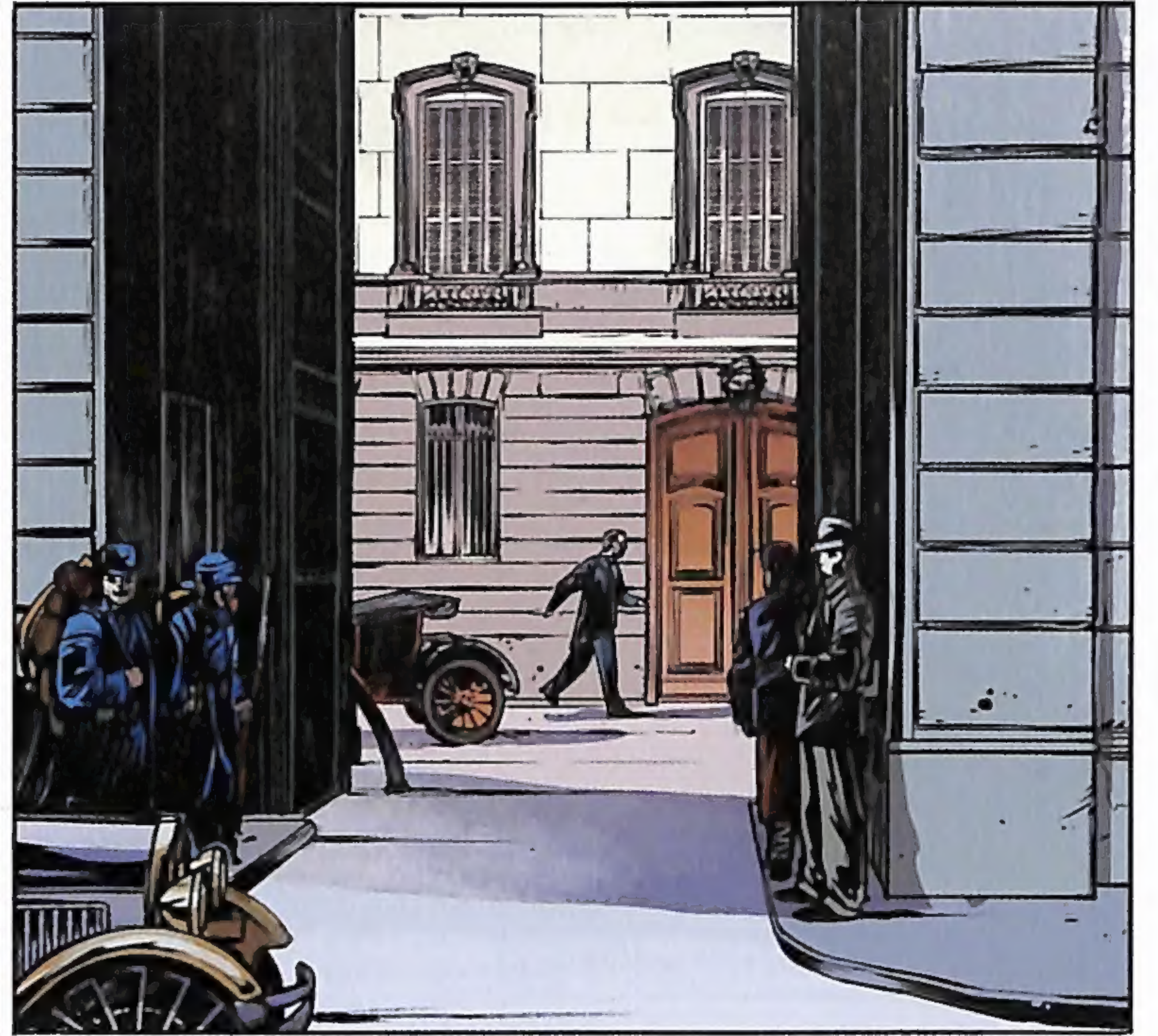

EN HET BEEST DREIGT ZELFS OM OP TE STAPPEN ALS WE HEM NIET VERTROUWEN.BOVENDIEN EIST HIJ DAT WE DE IDENTITEIT VAN DE OFFICIER DIE DE PARLEMENTSLEDEN INLICHTTE BEKENDMAKEN OM HEM TE KUNNEN STRAFFEN. DAT IS HET TOPPUNT!

HM... IK DENK DAT DE OPPERBEVELHEBBER SLECHTS ZIJN AUTORITEIT VERDEDIGT, HET IS NIET NODIG OM U ZO OP TE WINDEN, MENEER DE MINISTER VAN OORLOG.

IK HERINNER U ERAAN DAT DE STRIJDMACHT ONDER BEVEL STAAT VAN DE BURGERLIJKE MACHT, HET IS ONZE AUTORITEIT DIE HIER WORDT UITGEDAAGD.

GENERAAL GALLIENI, WE HEBBEN GEEN CRISIS OVER HET BEVEL NODIG... IK VRAAG U OOK WAT MEER SOEPELHEID AAN DE DAG TE LEGGEN.
Holgado + Marko

MINISTERIE VAN OORLOG, SAINT-DOMINIQUESTRAAT.

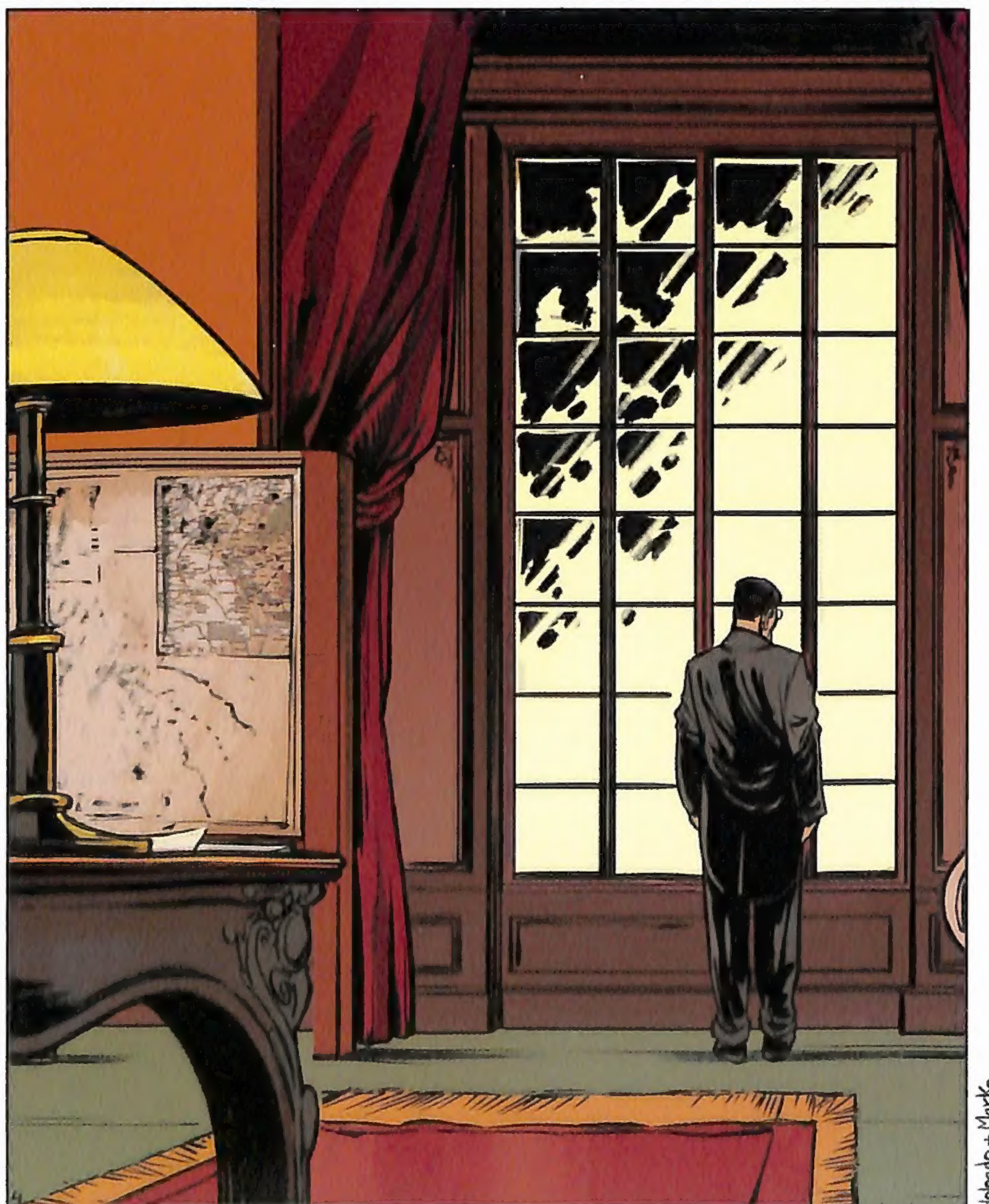

GENERAAL, U ZIET ER...
EUH...
... GEÏRRITEERD UIT.

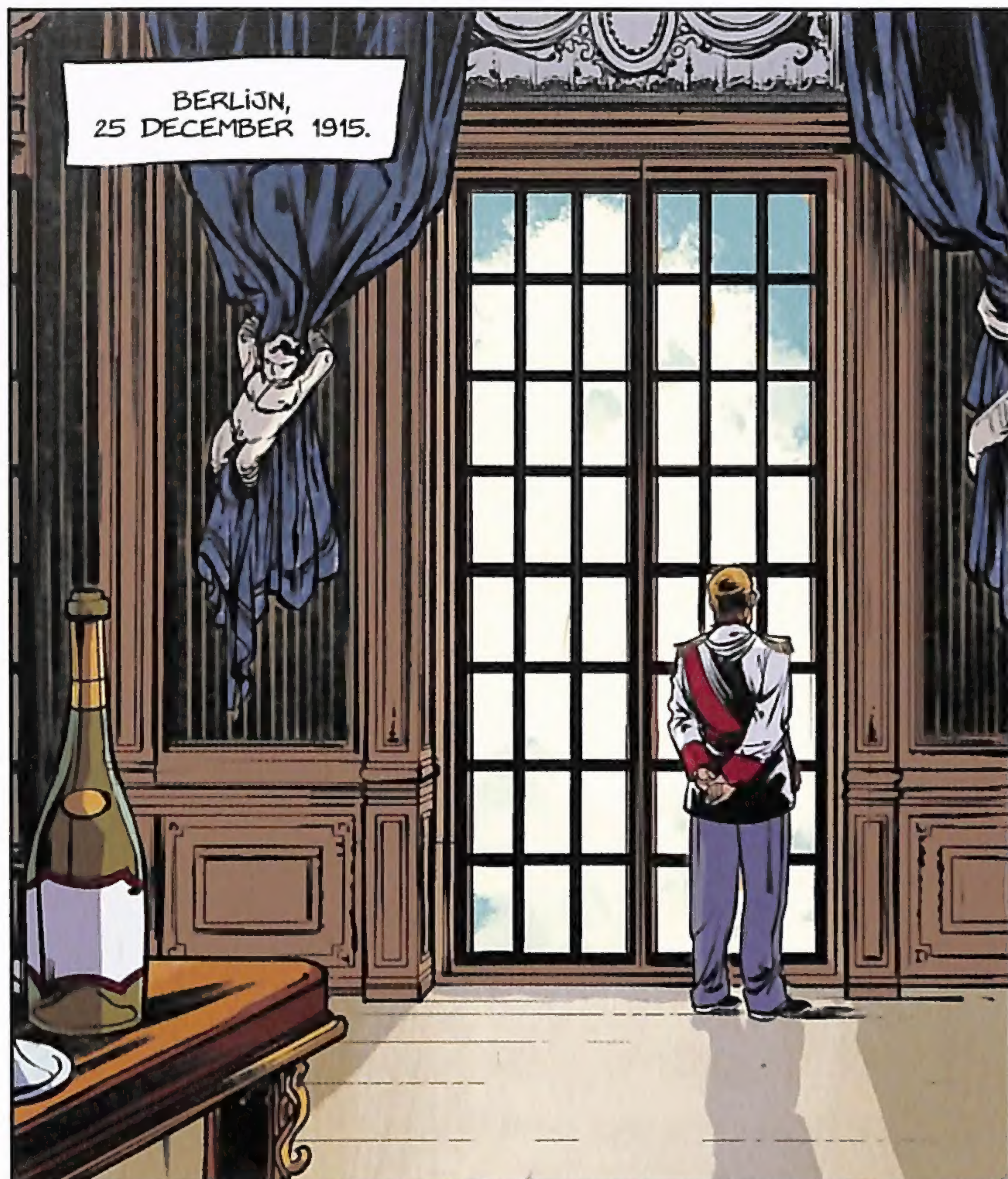

KIJK EENS WAT ZE ME GEFLIKT HEBBEN.

PAF
MAAR DE REGERING SCHAART ZICH ACHTER JOFFRE! ZE EXCUSEERT ZICH ZELFS OM HEM GESTOORD TE HEBBEN.

DAT VIEL TE DENKEN, JOFFRE DULDT GEEN POLITIEKE INMENGING. HIJ BESCHOUWT HET ALS EEN ONAANVAARDBARE INBREUK OP ZIJN BEVOEGDHEDEN.

MAAR WAAROM HEB IK DAN TOEGESTEMD OM MINISTER TE WORDEN?!

Holgado + Marko

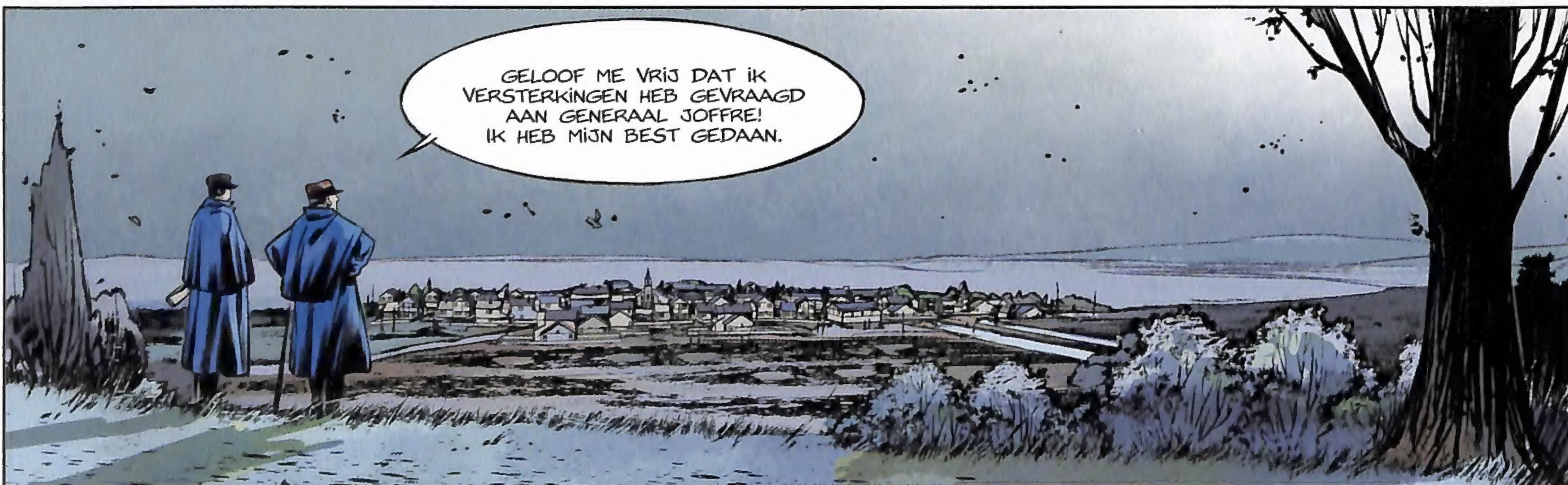
Holgado + Marko

IK HEB VOLLEDIG VERTROUWEN IN U, LUITENANT-KOLONEL DRIANT, SPREEK VRIJUIT.

DE SECTOR VERDUN VORMT EEN UITSTEEKSEL IN HET DUITSE FRONT.
ALS DE DUITSERS ONS IN DE TANG NEMEN, KUNNEN WE ENKEL WEERSTAND BIEDEN MET DE BESCHIKBARE MIDDELEN.

EN WAAROM DENKT U DAT DE DUITSERS ONS AANVALLEN? ZE HOUDEN ZICH AL TWEE JAAR RUSTIG.

DAT KLOPT, EN DAAROM HEBBEN WE SLECHTS OUWE MANNEN ONDER ONS BEVEL.
MET ONZE REGIONALE REGIMENTEN GAAN WE HEN NIET VERSLAAN.

GELOOF ME VRIJ DAT IK VERSTERKINGEN HEB GEVRAAGD AAN GENERAAL JOFFRE! IK HEB MIJN BEST GEDAAN.

NIET ALLEEN HEB IK NIETS GEKREGEN, MAAR IN DE ZES MAANDEN DAT IK HIER HET BEVEL VOER, HEEFT HET HOOFDKWARTIER VOORTDUREND MANNEN EN MATERIEEL OPGEVORDERD.

KIJK! ZE BLIJVEN KANONNEN EN MUNITIE VAN ONZE FORTEN WEGVOEREN. BINNENKORT ZIJN ZE VOLLEDIG ONTWAPEND.
Holgado + Marko

U HEBT GELIJK, DRIANT, ONZE TWEEDE LINIES STELLEN AMPER WAT VOOR.

ONZE EERSTE LINIES ZIJN STEVIG, MAAR ZE ZOUDEN ZICH NIET LANG TEGEN EEN EERSTE MOGELIJKE SLAG KUNNEN VERWEREN.

HIER STAAN WE DAN IN HET BOS VAN CAURES, TUSSEN MIJN JAGERTJES.
HET ZIJN GOEDE HUISVADERS, ARME DROMMELS UIT BEZETTE GEBIEDEN. ZE HEBBEN AL ANDERHALF JAAR GEEN NIEUWS VAN HUN FAMILIE GEKREGEN.

HIER STAAN DE MOFFEN NAUWELIJKS 50 METER VERDER, GENERAAL.
SINDS ENIGE TIJD IS HET ER DRUK, WE HOREN HET LAWAAI VAN HUN SPADES EN HOUWELEN.

EENS KIJKEN.

Holgado + Marko

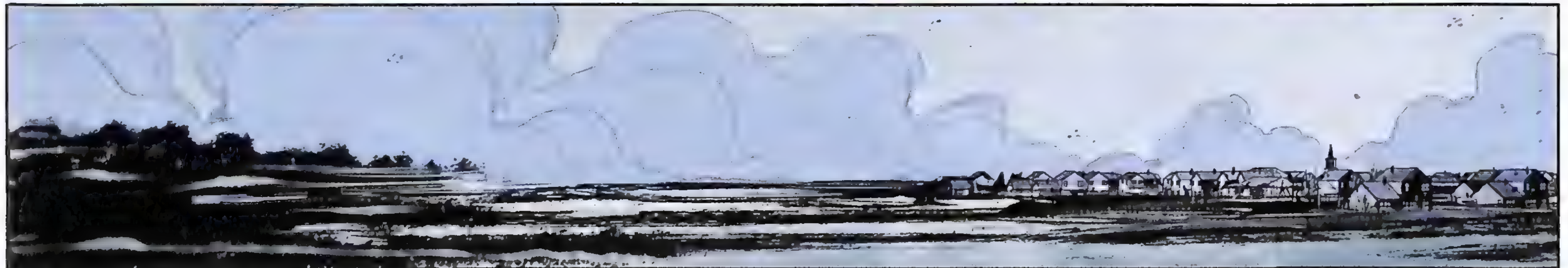

EN DAT IS NOG NIET ALLES, GENERAAL...

DIT IS EEN GEVANGENE DIE WE TIJDENS EEN VERKENNINGSPATROUILLE MAAKTEN.
WAT ZIJN JULLIE AAN HET VOORBEREIDEN? EEN OFFENSIEF?

IK WEET ER NIETS OVER, MAAR WE ZIJN MET MEER EN MEER.

HEBBEN JULLIE VEEL KANONNEN?
IK HEB ER HONDERDEN GEZIEN.

HONDERDEN?!!

ZEG VOORAL GEEN WOORD TEGEN DE TROEPEN, WE MOETEN DE MANNEN NIET DEMOTIVEREN.
U MAAKT ZICH ILLUSIES, ZE ZIJN DE EERSTEN OM IETS DOOR TE HEBBEN.
ZE ZIEN HET OOK MET EIGEN OGEN.

IK VRAAG U EEN DRINGENDE VERKENNINGSTOCHT BOVEN VIJANDELIJK GEBIED.
ONMOGELIJK. HET IS BEWOLKT, WE ZOUDEN NIETS KUNNEN ZIEN. WE MOETEN WACHTEN OP MOOI WEER OF TENMINSTE OP EEN OPKLARING.

HOPELIJK VERDWIJNEN DE WOLKEN BINNEN-KORT... HET LOT VAN VERDUN HANGT ERVAN AF.

Holgado + Marko

HOTEL GRAND CONDÉ. GEBOUW VAN HET HOOFDKWARTIER.

WEL WEL, MENEER DE VOORZITTER VAN DE MINISTERRAAD.
WAAR HEB IK DEZE EER AAN TE DANKEN?
EEN PIJNLIJKE ZAAK, GENERAAL.

VOLGENS VERSCHILLENDE INLICHTINGENBRONNEN SCHUIVEN DE DUITSERS TROEPEN NAAR VOREN IN DE SECTOR VERDUN EN IK KOM U VRAGEN OM OP UW HOEDE TE ZIJN.

EN U DENKT DAT IK DAT NIET WEET?
WERKELIJK, JULLIE VALLEN IN AL HUN VALSTRIKKEN. ZIET U DAN NIET DAT HET OM EEN SCHIJNMANOEUVRE GAAT?

SCHIJNMANOEUVRE?

WAT HEBBEN DE DUITSERS TE WINNEN DOOR OP 300 KILOMETER VAN PARIJS AAN TE VALLEN? DAT IS IDIOOT. ZE ZOUDEN ER BETER AAN DOEN OM IN DE CHAMPAGNE AAN TE VALLEN WAAR ZE ZICH OP SLECHTS 120 KILOMETER VAN DE HOOFDSTAD BEVINDEN.
EN WAAROM ZOUDEN ZE EEN VERSTERKTE REGIO AANVALLEN, EEN VAN DE STERKSTE PUNTEN VAN ONS FRONT? IK HERHAAL HET, MENEER BRIAND, DAT HEEFT GEEN ENKELE ZIN.

MISSCHIEN IS DAT WEL ZO, GENERAAL, MAAR...

NEE! HET IS EEN VAL.
ZE WILLEN DAT IK ER VERSTERKINGEN NAARTOE STUUR TERWIJL ZE ELDERS AANVALLEN. IK TRAP ER NIET IN.
IK VRAAG U ÉÉN IETS: ALS DE DUITSERS ME AANVALLEN, LAAT HET DAN IN VERDUN ZIJN!
VETRTEL HUN DAT MAAR!
Holgado + Marko

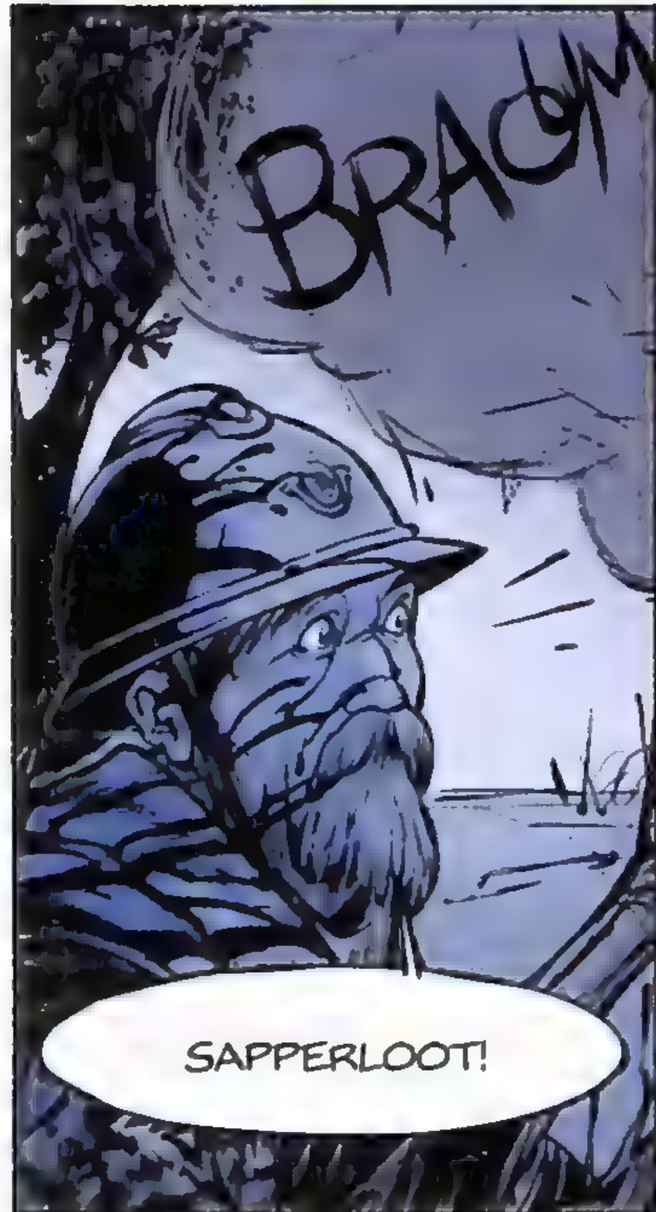

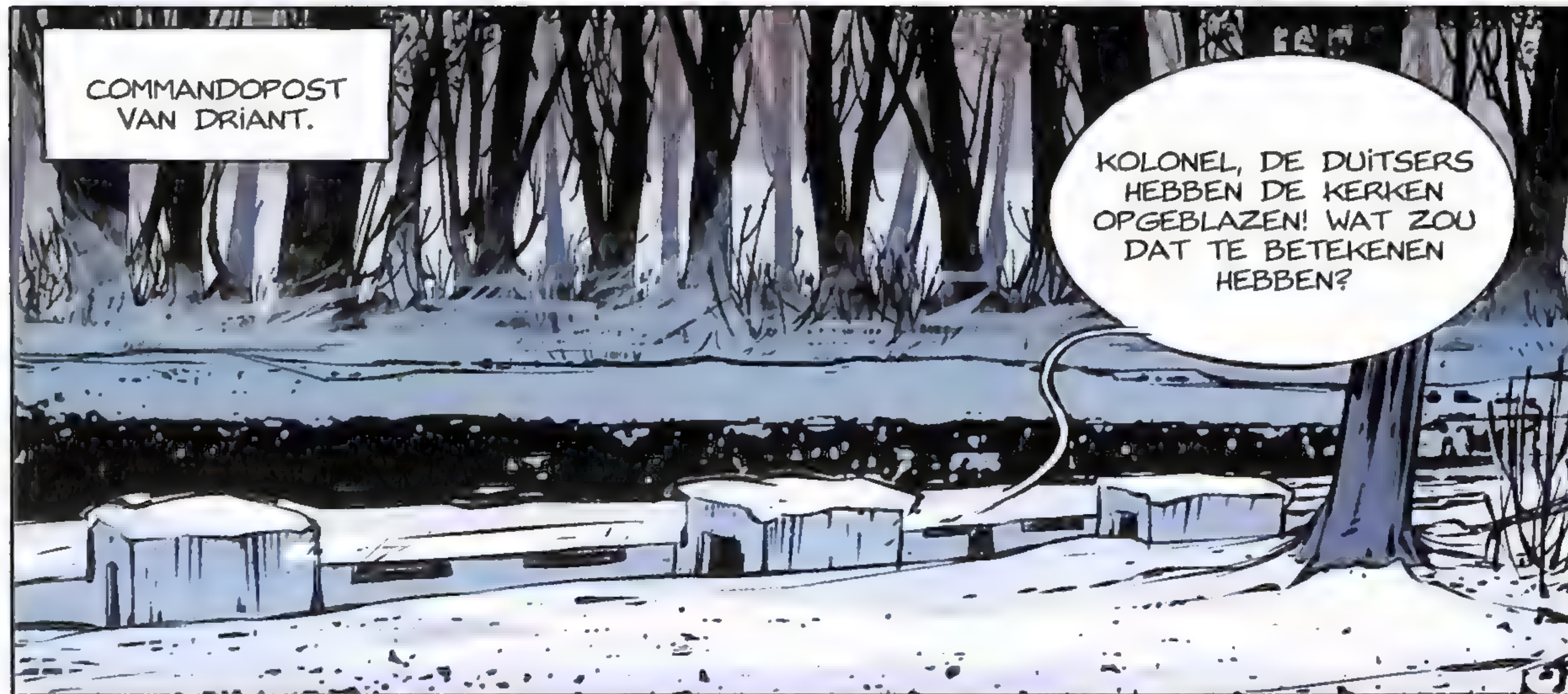

Holgado + Marko

WEL?
NIETS TE MELDEN.

BRAOM
SAPPERLOOT!

WAT?

COMMANDOPOST VAN DRIANT.
KOLONEL, DE DUITSERS HEBBEN DE KERKEN OPGEBLAZEN! WAT ZOU DAT TE BETEKENEN HEBBEN?

ZE WILLEN ELK ORIËNTATIEPUNT VOOR ONZE ARTILLERIE UITSCHAKELEN.
HET VALT TE VERWACHTEN DAT ZE BINNENKORT AANVALLEN.

WE KUNNEN EINDELIJK EEN VERKENNINGSVLUCHT MAKEN.

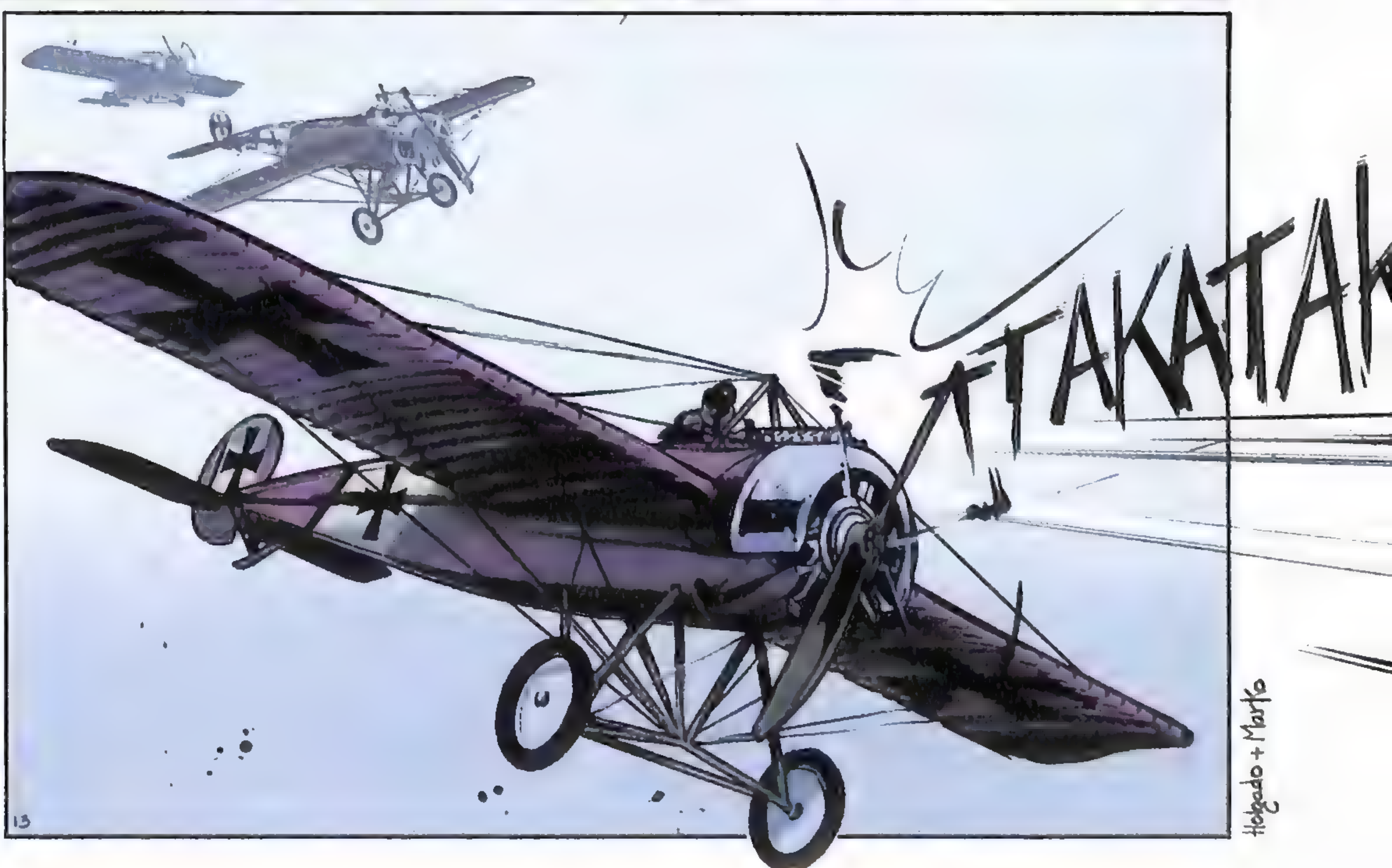

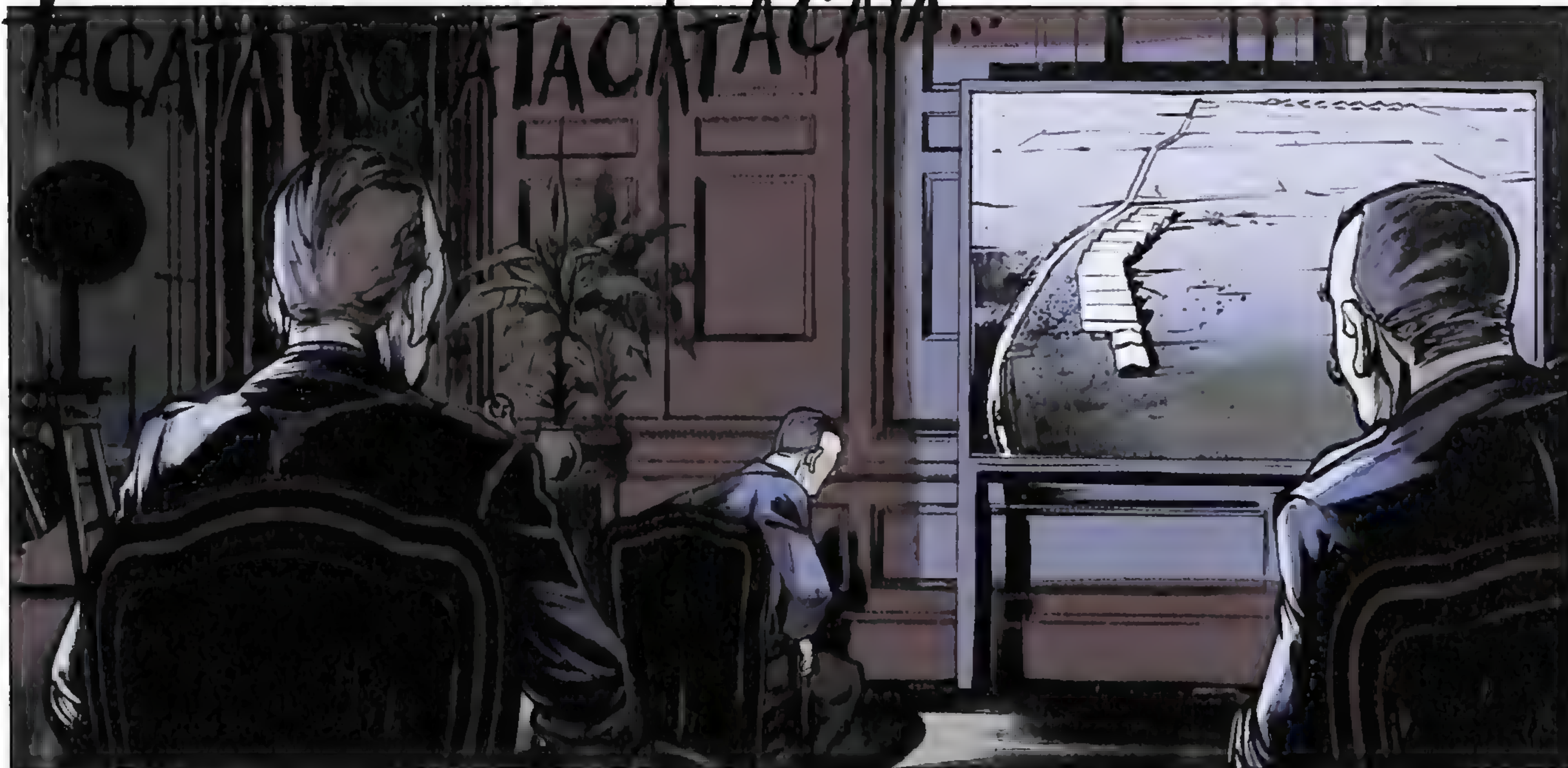

...WWWVRRRVVVRRRRRRR

Holgado + Marko

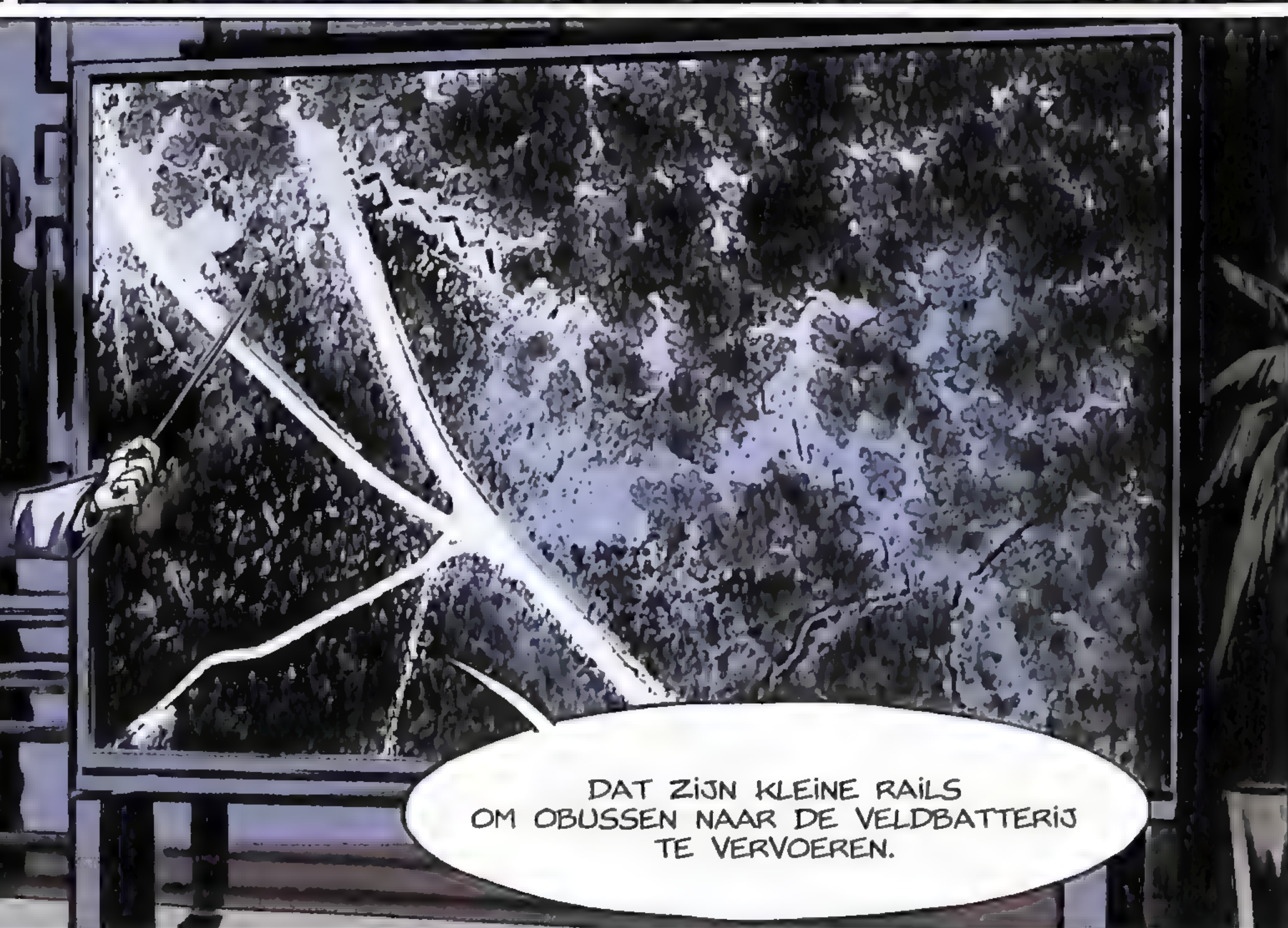

Holgado + Marko

DE SENAAT, 15 JANUARI 1916.
DE DUITSERS HEBBEN 450.000 MANNEN VAN HUN OOSTFRONT MEEGEBRACHT. BEGRIJPEN JULLIE WAT DIT BETEKENT? WE HEBBEN HET RECHT OM DE REGERING TE VRAGEN OF HET HOOFDKWARTIER ELKE MOGELIJKHEID HEEFT VOORZIEN.
DENKT U DAT DE GENERALE STAF NIET BESCHIKT OVER DEZELFDE INLICHTINGEN MENEER DOUMER?
U MAG ER ZEKER VAN ZIJN DAT ALLE MAATREGELEN ZIJN GETROFFEN.
U HAD GELUK DAT IK DE NAAM VERDUN NIET MOCHT VERMELDEN IN DE PUBLIEKE ZITTING OM DE VIJAND NIET TE ALARMEREN.
ANDERS ZOU IK VAN NONCHALANCE BETICHT WORDEN DOOR DE GENERALE STAF.
U HAD ONGELIJK, JOFFRE HEEFT ZIJN VOORZORGEN GENOMEN.
IK HOOP HET VOOR HET LAND... EN VOOR U.
WE WETEN ALLEN DAT DE OPPERBEVELHEBBER DEZE LENTE EEN OFFENSIEF VOORBEREIDT EN DAT HIJ ZICH NIET WIL LATEN AFLEIDEN, MAAR DE DUITSERS ZULLEN HEM DIE TIJD NIET GUNNEN!
DAT HIJ SNEL ZIJN OGEN OPENDOET!
HOTEL GRAND CONDÉ.
GENERAAL, VAN ALLE KANTEN WORDEN WE GEWAARSCHUWD OVER DE GEVAREN DIE VERDUN BEDREIGEN.
IK BEGRIJP ER NIETS VAN.
GENERAAL HERR VRAAGT DRINGEND VERSTERKINGEN. WAT MOETEN WE ANTWOORDEN?
VOORAL NIET OVERHAAST REAGEREN, HET IS MAAR EEN VALSTRIK. GA TER PLAATSE, GENERAAL CASTELNAU, EN BRENG VERSLAG UIT.
ZO'N INCOMPETENTIE! ZO'N GEBREK AAN BESLISSINGS-KRACHT!
Holgado + Marko

DUGNY, HOOFDKWARTIER VAN GENERAAL HERR. 20 JANUARI 1916.

HOE KOMT HET DAT DE SECTOR ZO SLECHT IS GEORGANISEERD?
GENERAAL CASTELNAU, DIE OPMERKING IS ONTERECHT. ER ZIJN VOORTDUREND TROEPEN WEGGEHAALD WAARDOOR IK MACHTELOOS BEN.

EN MET WAT ER OVERBLIJFT, VROEG MEN ME OM EEN DERDE LINIE OP TE STELLEN, HIER, ACHTER DE MAAS, TUSSEN HET BOS VAN BOURRUS EN DUGNY...

... EN ZELFS EEN VIERDE TUSSEN SIVRY-LA-PERCHE EN FRESNES-AU-MONT.

U MOET ZICH HAASTEN OM DIE TWEEDE LINIE IN ORDE TE BRENGEN. HIER MOET U WEERSTAND BIEDEN MOCHT ER GEDONDER KOMEN.

EN HIER BEVEEL IK EEN TUSSENLINIE AAN. OMDAT DE DUITSERS ONZE LINIES WAARSCHIJNLIJK HEBBEN BESTUDEERD, ZULLEN ZE VERRAST ZIJN EN ER HUN TANDEN OP BREKEN.

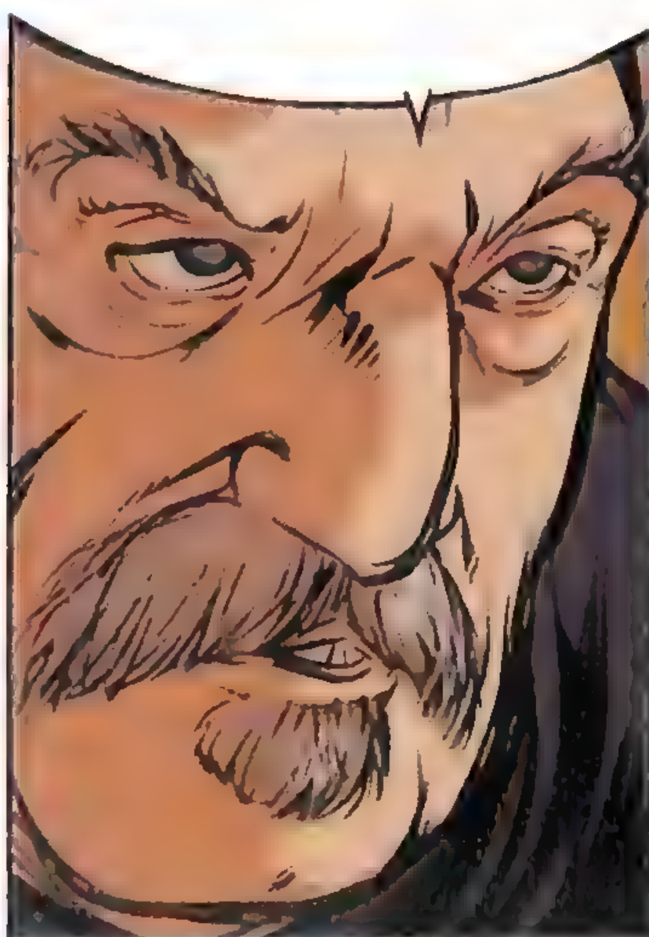

EN HOE MOET IK AL DIE WERKEN LATEN UITVOEREN?

MOBILISEER AL UW MANNEN: HET GAAT HOE DAN OOK OM HUN LEVEN. IK ZAL U EEN GENIEKORPS STUREN, MAAR DAT IS AL WAT IK KAN DOEN.

KUNT U OP ZIJN MINST DE ONTWAPENING VAN DE FORTEN NIET TEGENHOUDEN.

JAMMER GENOEG KAN ALLEEN JOFFRE DAT BEVELEN.

MAAR ZE HALEN ONZE 220-MORTIEREN WEG OP HET MOMENT DAT ZE ONS HET MEEST VAN PAS KOMEN!

WAT WILT U, DE OPPERBEVELHEBBER GELOOFT NIET IN EEN DUITS OFFENSIEF IN VERDUN.

EN U?
IK TWIJFEL ER GEEN MOMENT AAN.
Holgado + Marko

11 FEBRUARI 1916.

HOCH!

HOCH!

HET LIJDT GEEN TWIJFEL, WE ZULLEN DE VIJAND VERSLAAN.

OP ONZE OVERWINNING!

HOCH!

HOCH!

OPPERBEVELHEBBER, HET IS EEN EER OM ONS DE MISSIE OM VERDUN IN TE NEMEN TOE TE VERTROUWEN, EN IK WEET DAT U TROUW BENT AAN MIJN VADER, MAAR...

MAAR?

WAAROM GEEFT U ONS NIET MEER EENHEDEN ZODAT WE HEN KUNNEN AANVALLEN LANGS TWEE FLANKEN EN HEN IN EEN KNIJPTANGBEWEGING NEMEN, DUS NIET ALLEEN LANGS DE RECHTERFLANK?

UWE HOOGHEID, WE MOGEN ONZE RESERVES NIET VERKWISTEN. WE MOETEN SPAARZAAM OORLOG-VOEREN...

INTEGEN-DEEL...

... U BENT ONTZETTEND GOED UITGERUST QUA ARTILLERIE. DAT ZAL VOOR DE TERREINWINST ZORGEN.

DIT WORDT EEN SLAG VAN HET MATERIEEL. WE ZULLEN DE VIJANDELIJKE LINIES BESTOKEN MET EEN STORTVLOED AAN IJZER.

JA, WE ZULLEN MARCHEREN OVER LIJKEN.

LEVE HET TRIOMFANTELIJKE LEGER!
LEVE DE KRONPRINZ!
LEVE DE KEIZER!

HOCH!

HOCH!

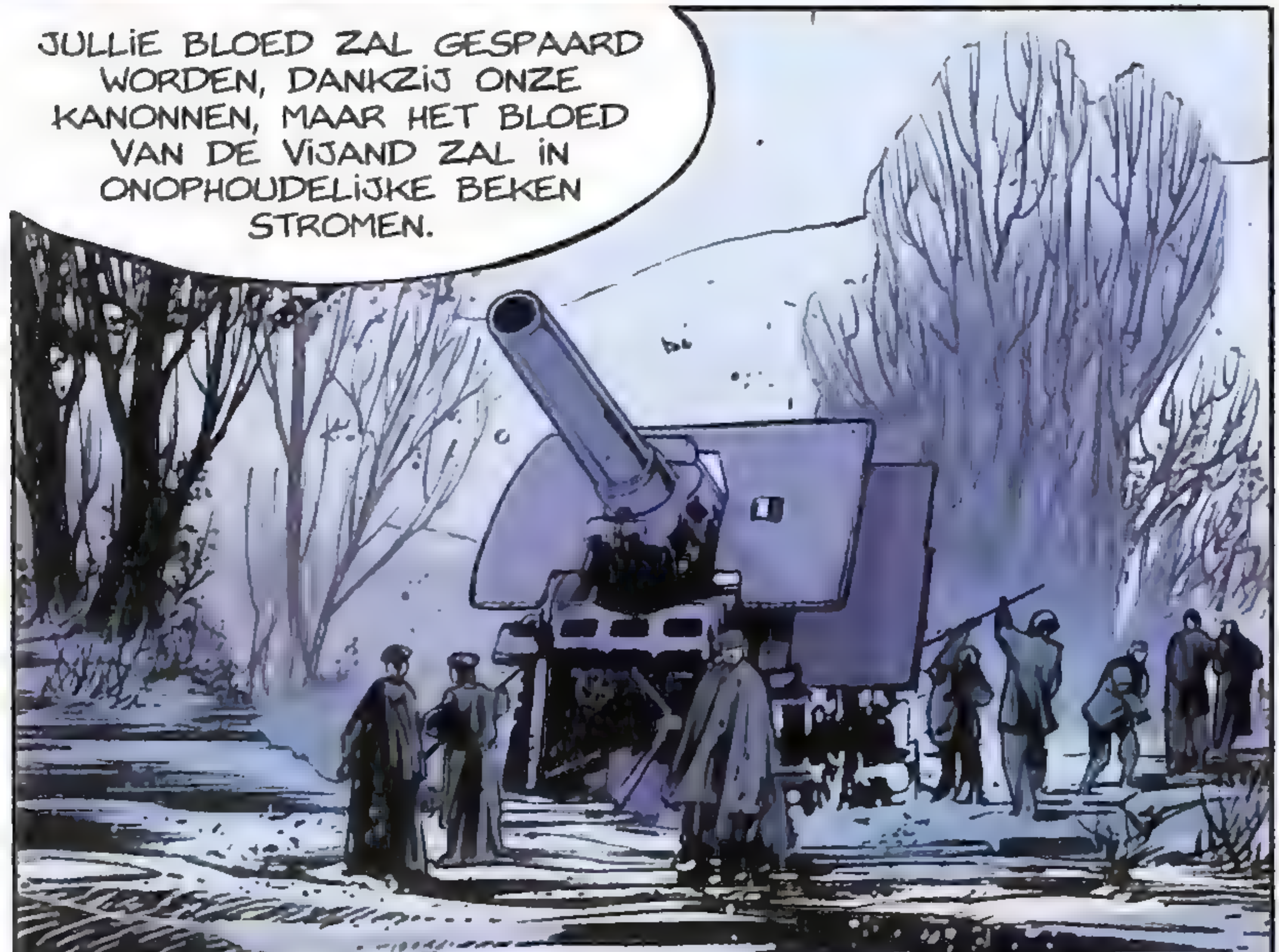
HOCH!

Holgado + Marko

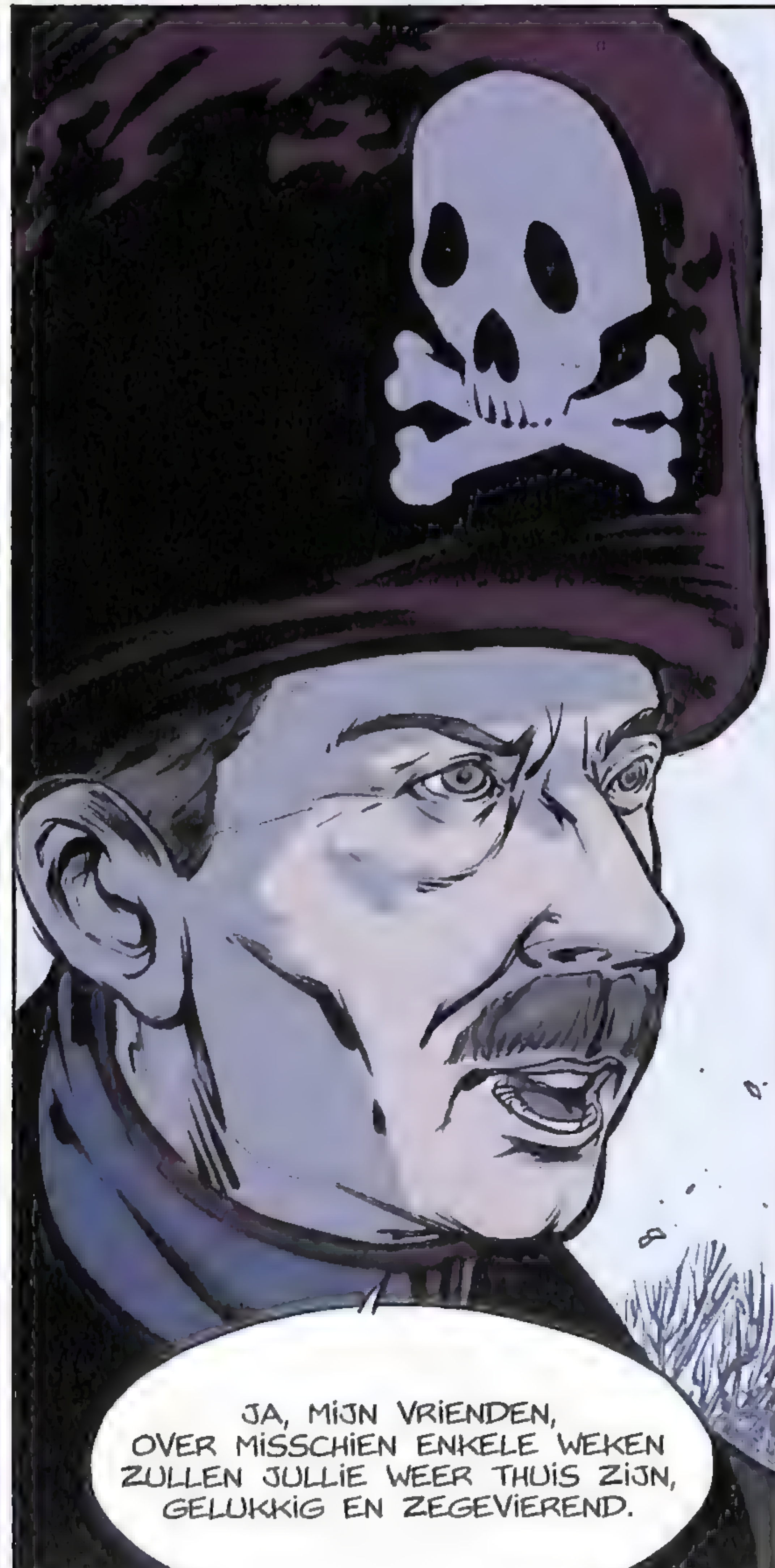

12 FEBRUARI 1916, ZONSOPGANG.
SOLDATEN!

WE STAAN VOOR EEN GROTE VELDSLAG DIE OVER HET LOT VAN DE OORLOG ZAL BESLISSEN.

HET IS DE LAATSTE INSPANNING DIE IK VERLANG.
OVER ENKELE DAGEN HEBBEN WE VERDUN INGENOMEN, EN DE OVERWONNEN FRANSEN ZULLEN AANDRINGEN OP VREDE.

JULLIE BLOED ZAL GESPAARD WORDEN, DANKZIJ ONZE KANONNEN, MAAR HET BLOED VAN DE VIJAND ZAL IN ONOPHOUDELIJKE BEKEN STROMEN.

JA, MIJN VRIENDEN, OVER MISSCHIEN ENKELE WEKEN ZULLEN JULLIE WEER THUIS ZIJN, GELUKKIG EN ZEGEVIEREND.

GODVERDOMME!

GODVER-DOMME!

KOLONEL...
KOLONEL!...

WAT IS ER?

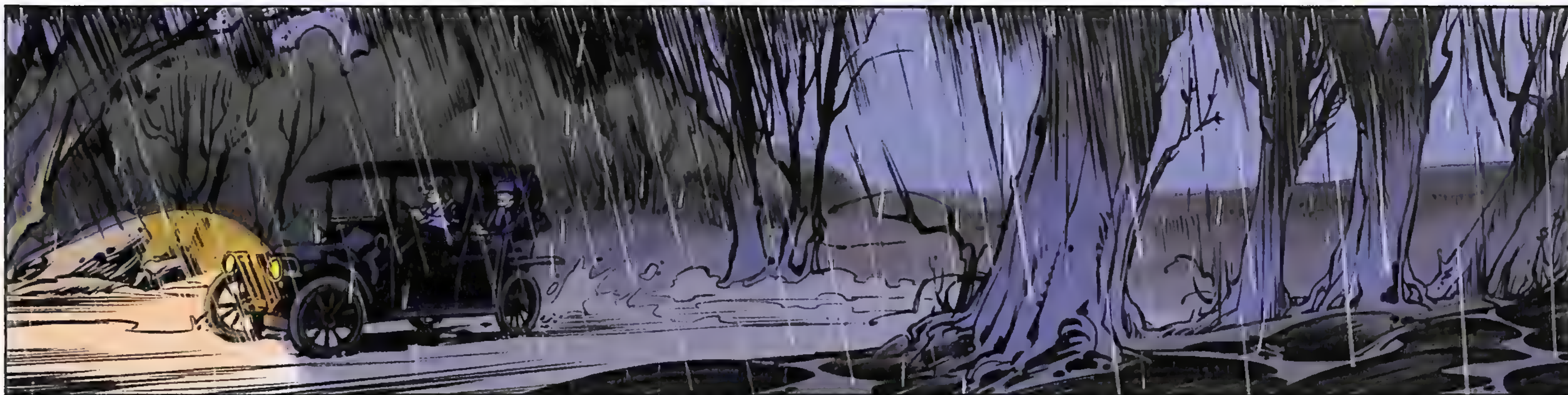

DE DUITSERS, KOLONEL. IK HEB AANZIENLIJKE HOEVEELHEDEN RADIOBERICHTEN ONDERSCHEPT DIE OVER ONS GINGEN. OVER DE REGIMENTEN, DE BATALJONS, DE DIVISIES, DE...
HET IS DUS VOOR MORGEN!

EN ZEGGEN DAT WE NIET KLAAR ZIJN.

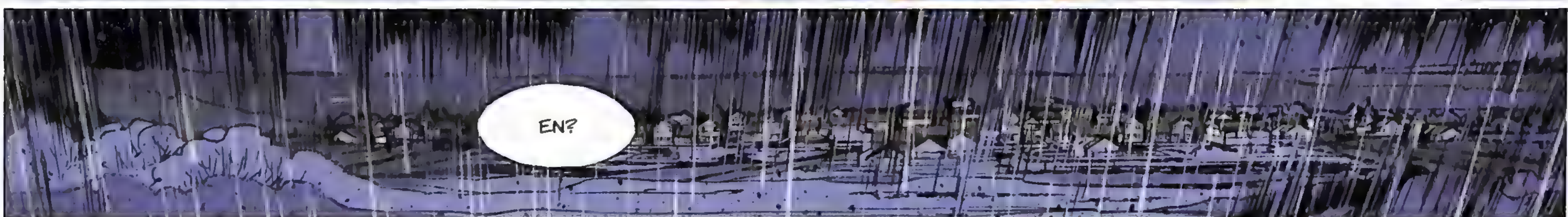

?
PLIC
PLIC

HET REGENT, HET REGENT, TEUTOON,
HET BLANKE WAPEN BLIJFT NIET DROOG.
?!

HET REGENT, HET REGENT, TEUTOON...

DIE REGEN IS VAN ONSCHATBARE WAARDE VOOR ONS, KOLONEL DRIANT!
JA, ZOLANG HET HONDENWEER IS, KAN DE DUITSE ARTILLERIE NIET SCHIETEN EN WORDT DE AANVAL UITGESTELD.
IK HEB HET HOOFDKWARTIER UW INFORMATIE OVER DE OMVANG VAN DE DUITSE EENHEDEN DIE VOOR ONS STAAN DOORGEGEVEN. DEZE KEER KUNNEN ZE ONS ER NIET VAN BESCHULDIGEN DAT WE NODELOOS PANIEK ZAAIEN.

EN?

EN, GENERAAL CASTELNAU? EN?
EN... HET IS WEL DEGELIJK IN VERDUN DAT ZE ONS ZULLEN AANVALLEN. POTVERDOMME!
WEL... STUUR DRINGEND DE 51STE DIVISIE, HET VIIDE KORPS, EN LAAT HET XXSTE KORPS DAT AAN HET RUSTEN IS METEEN UITRUKKEN. DE STAD MAG NIET VALLEN!

TOT UW ORDERS!
DRRRRR
NIETS TE VROEG, OUWE PAARDENBEK.

HALLO?
JA, MENEER DE VOORZITTER, WEES GERUST, DE DUITSERS KUNNEN ONS IN GEEN GEVAL VERRASSEN.

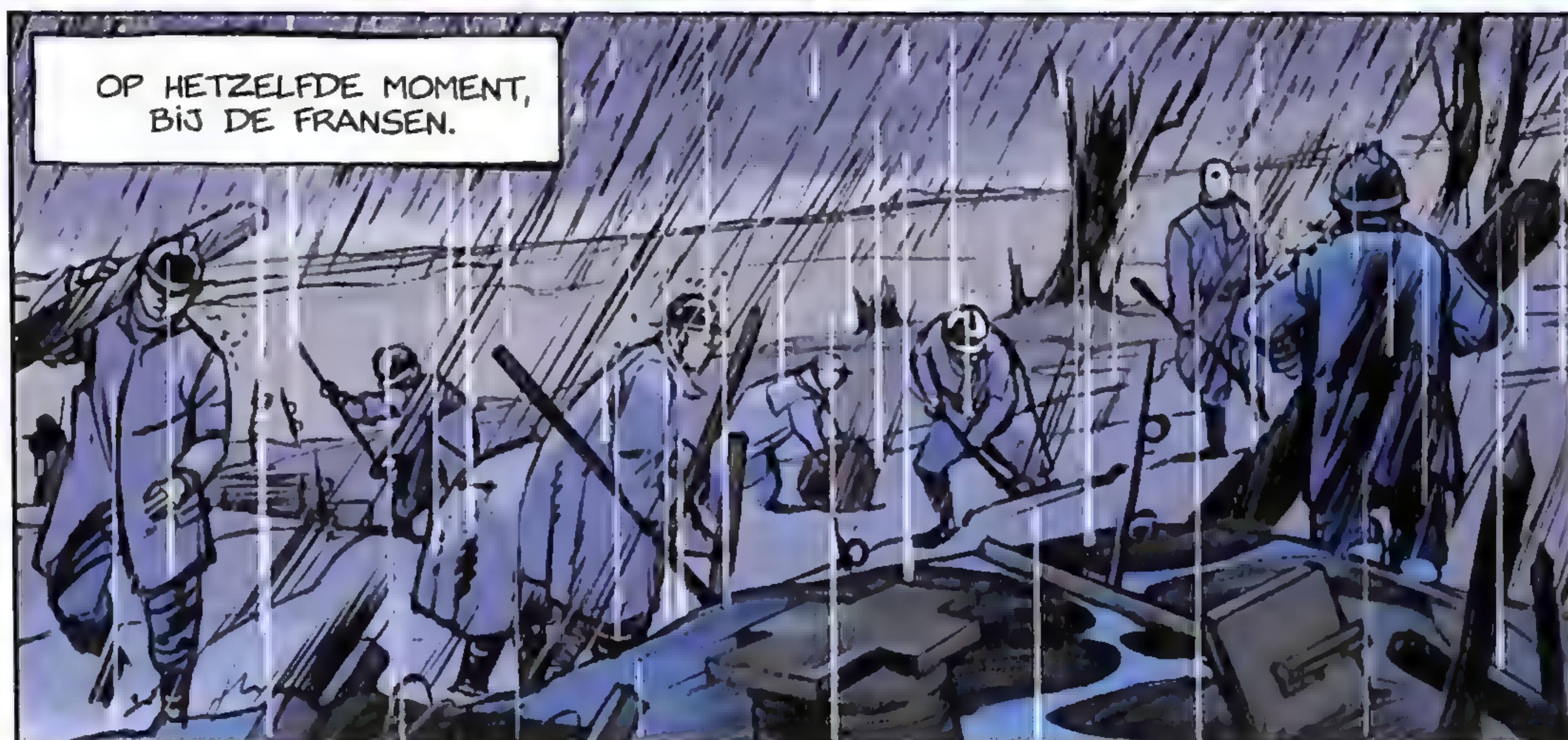

WE HEBBEN DE SITUATIE GOED IN DE HAND.
GOED IN DE HAND? DAT ZEG JIJ! HOPELIJK BLIJFT HET REGENEN.

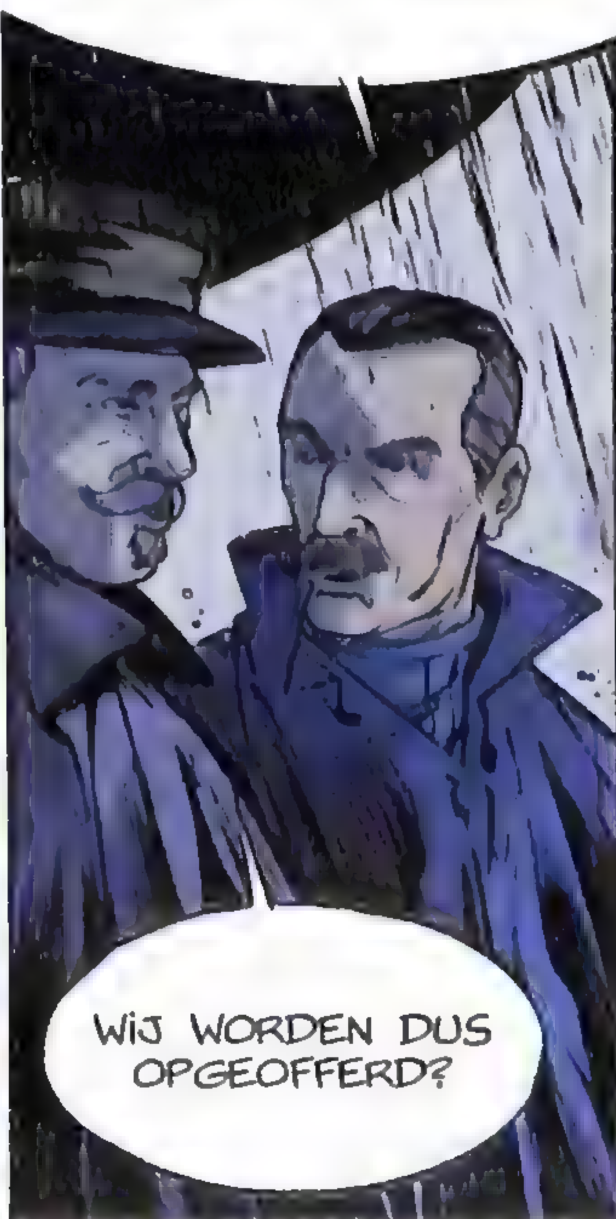

EEN VERRASSINGS-BOMBARDEMENT KAN HEN GROTE VERLIEZEN TOEDIENEN IN PLAATS VAN TE WACHTEN TOT ZIJ ONS TE GRAZEN NEMEN.

DAT LIJKT EEN GOED IDEE, DRIANT, MAAR HET ZOU DE PLAATSING VAN ONZE BATTERIJ AAN DE VIJAND KUNNEN ONTHULLEN.

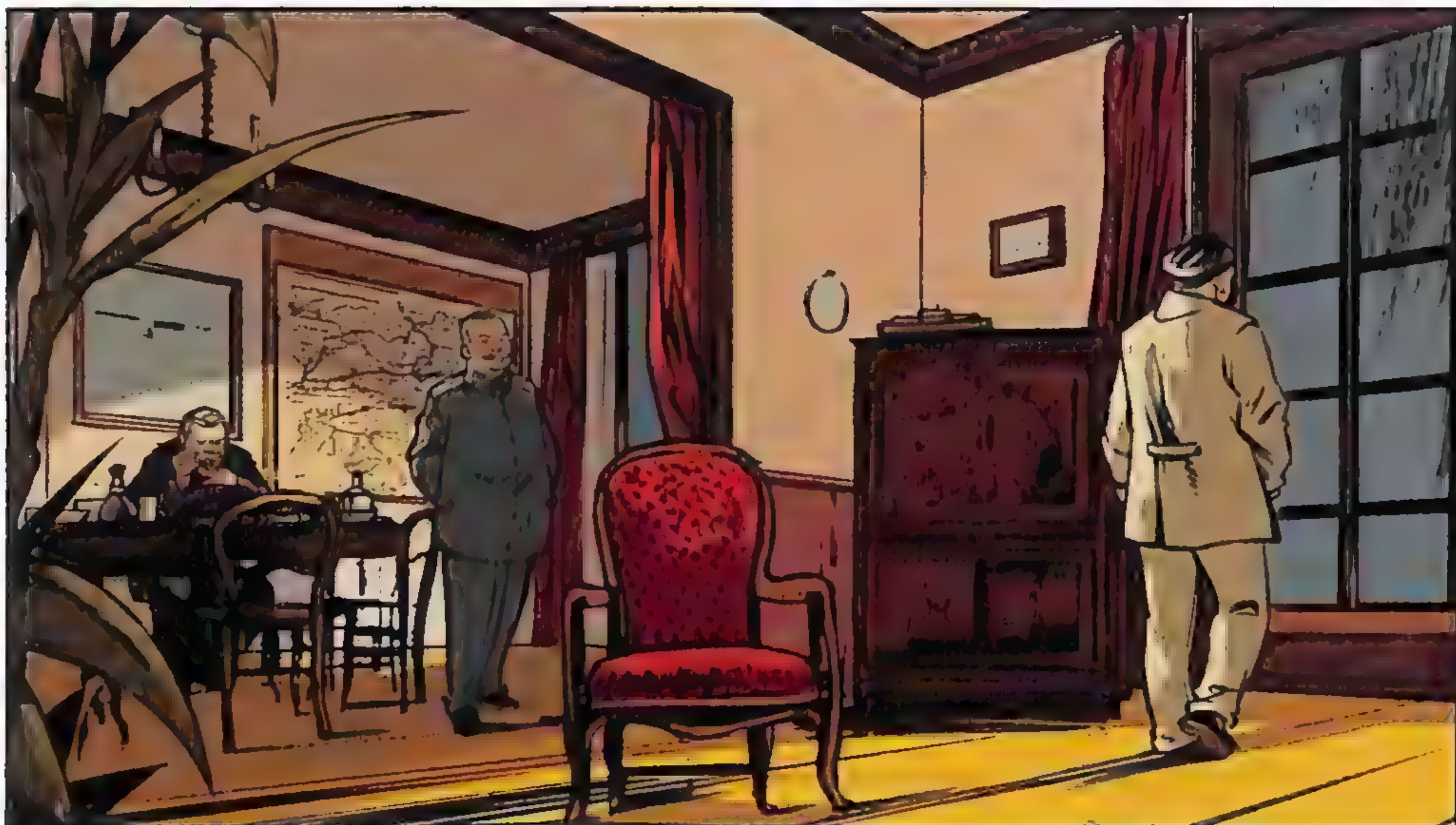
EN DE DUITSE KANONNEN HEBBEN DIE DAN MAAR ÉÉN NA ÉÉN UIT TE SCHAKELEN. IK ZOU AL MIJN 75'S VERLIEZEN IN ENKELE UREN TIJD.

ER VALT DUS NIETS ANDERS TE DOEN DAN TE WACHTEN OP DE SLAG EN OP ONZE VERNIETIGING?

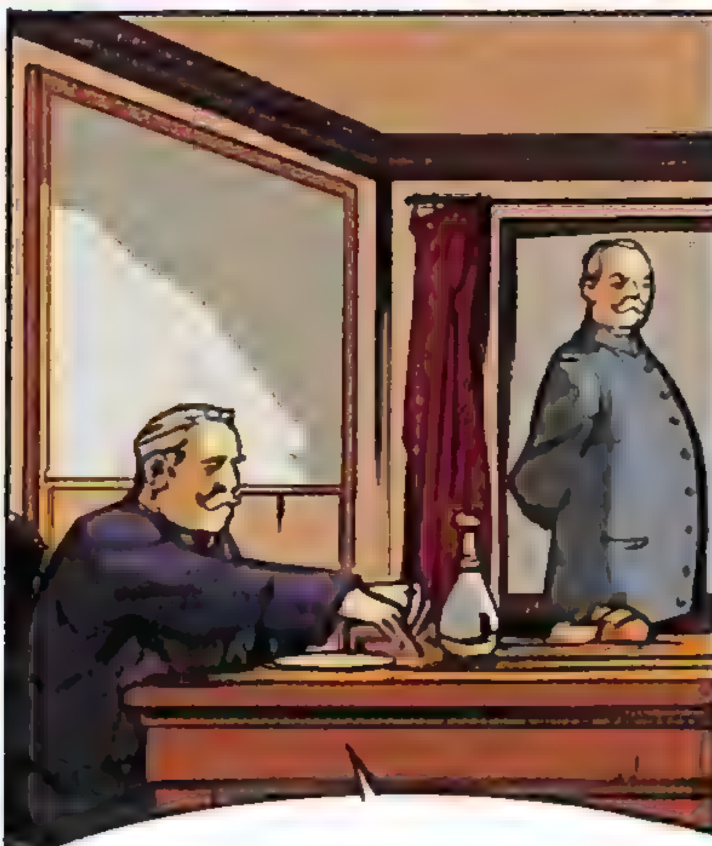
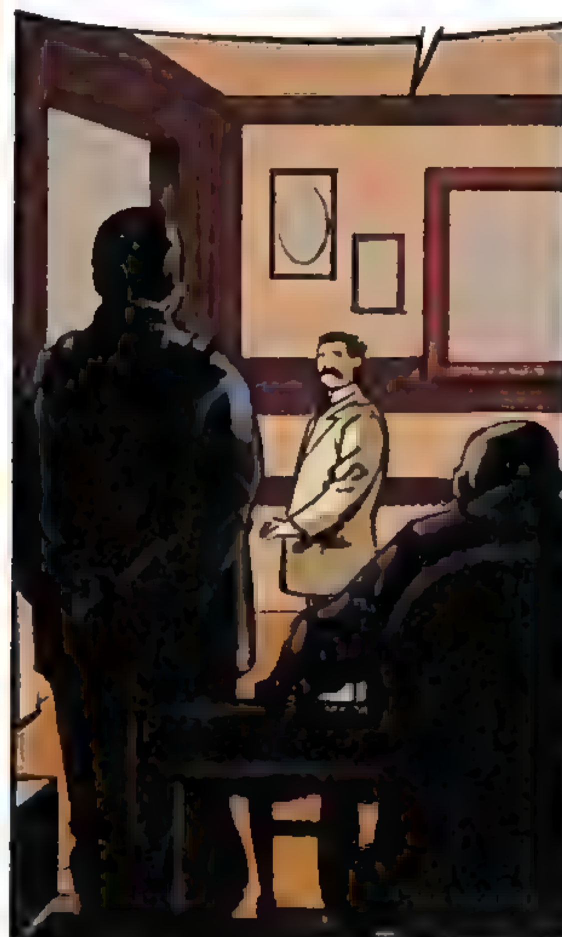

HOUDEN WE STAND?

DAT HOOP IK, MAAR WE MOETEN ONS GEEN ILLUSIES MAKEN: HET IS HOOGSTWAARSCHIJNLIJK DAT ONZE EERSTE LINIES DOORBROKEN ZULLEN WORDEN. DAARNA HOUDEN WE HEN TEGEN ZOALS WE DAT DEDEN IN DE CHAMPAGNE, IN SEPTEMBER 1915.
SSUU...
GRUNFT.
GRUNFT.

WE MOETEN CHAOS VERMIJDEN EN ZIEN DAT ONZE LOOPGRAVEN HET DE EERSTE DAG UITHOUDEN.

EN DAN NEMEN ZE VERDUN NIET IN?

WE ZULLEN ER ALLES AAN DOEN DAT DIT NIET GEBEURT, MENEER DE VOORZITTER VAN DE RAAD.

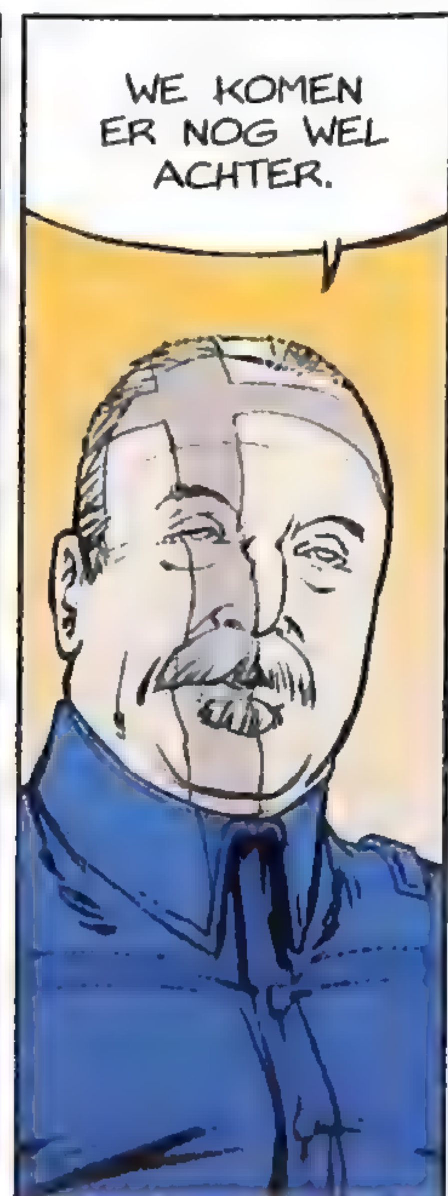
... MAAR HET WORDT EEN ZWARE STRIJD.
ZE MOGEN VERDUN NIET INNEMEN...

... DAT ZOU EEN PARLEMENTAIRE RAMP BETEKENEN.

EEN PARLEMENTAIRE RAMP?! BEKROMPEN MENSEN! DIE HEREN ZIJN ALLEEN BANG DAT HUN REGERING ZOU VALLEN.
NIET TE GELOVEN DAT DE AFGEVAARDIGDEN HEN MEER SCHRIK AANJAGEN DAN DUITSLAND.

DIE POLITICI HEBBEN GEEN ZENUWEN! ZE VALLEN ONS LASTIG MET BEZOEKJES EN TELEFOONTJES.
IK ZAL BLIJ ZIJN ALS DE MOFFEN ONS AANVALLEN, DAT ZAL HET PARLEMENT EN DE REGERING HET ZWIJGEN OPLEGGEN.

EN IK GELOOF NOG STEEDS NIET DAT VERDUN HET DOEL IS VAN DE VIJAND, ZE BROEDEN OP IETS ANDERS...

WE KOMEN ER NOG WEL ACHTER.
Holgado + Marko

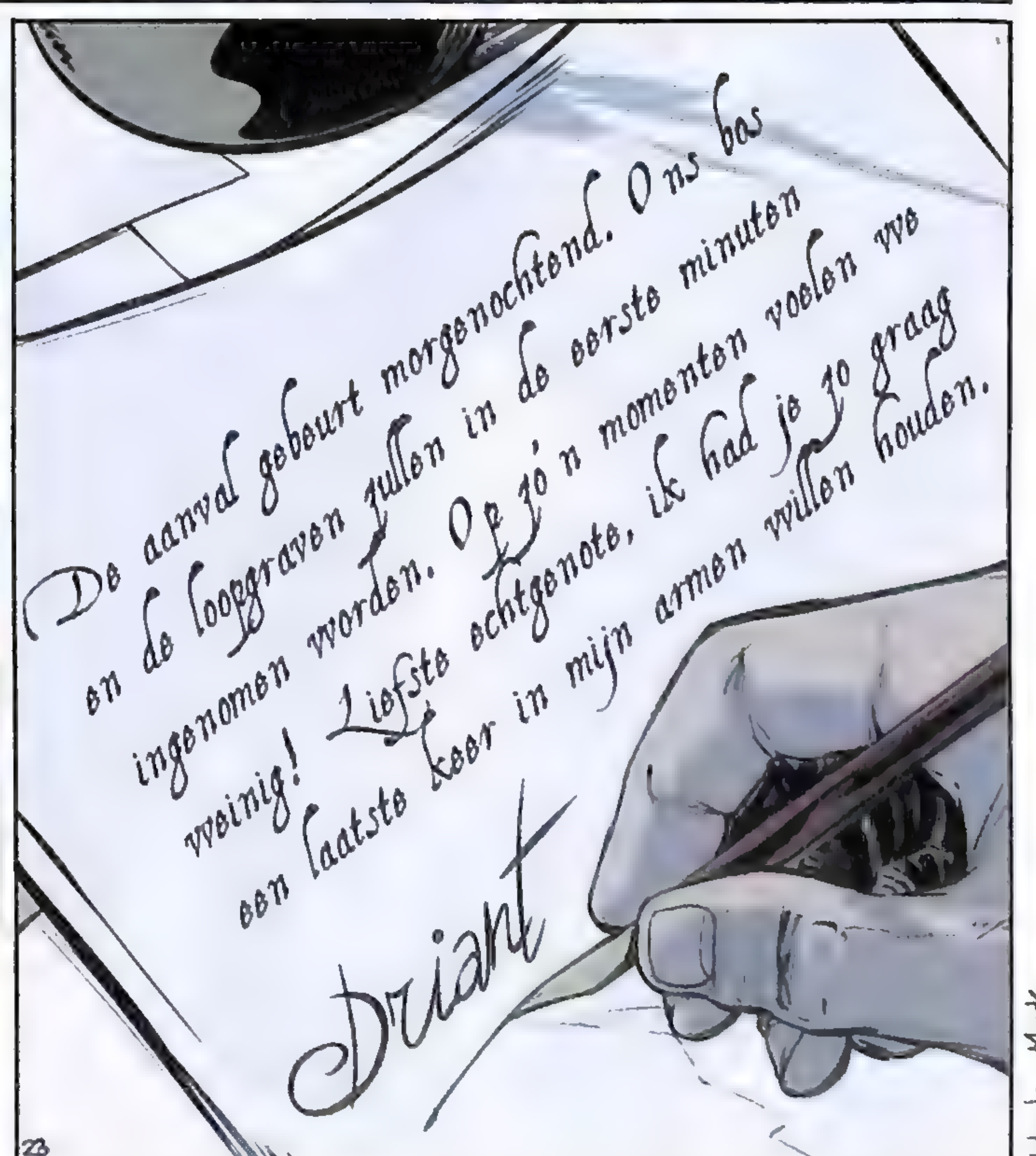

Holgado + Marko

HET WORDT DE GROOTSTE VELDSLAG OOIT.

DANKZIJ U, OPPERBEVELHEBBER, KONDEN WE DUIZENDTWEEHONDERD KANONNEN VAN ALLE SOORTEN KALIBER HERGROEPEREN. ONGEHOORD!

MET MEER DAN DUIZEND OBUSSEN PER STUK, VAGEN WE DE VIJAND LETTERLIJK WEG ONDER EEN STORTVLOED VAN STAAL.

IK HEB ALTIJD GEZEGD DAT DE OORLOG EEN KWESTIE IS VAN INDUSTRIEEL OVERWICHT.

HET KOMT NIET ALLEEN NEER OP DE PRODUCTIE VAN KANONNEN EN MUNITIE, UWE HOOGHEID, MAAR JE MOET OOK WETEN HOE DIE TE GEBRUIKEN.

HOEZO?

HET WORDT GEEN TRADITIONEEL BOMBARDEMENT, MAAR EEN ROLLENDE PLETWALS DIE METER NA METER OPSCHIET EN ALLES OP ZIJN WEG VERNIETIGT.

EEN RADICAAL NIEUWE MANIER. HET TIJDPERK VAN DE WETENSCHAPPELIJKE OORLOGSVOERING IS GEKOMEN.

HET IS TIJD.

AAN U DE EER.

VUUR!

BRRRAUM!!!

BRR...

BRR

BOS VAN CAURES.
21 FEBRUARI 1916,
7.15 UUR.

WEL, KOMT DIE KOFFIE NOG?

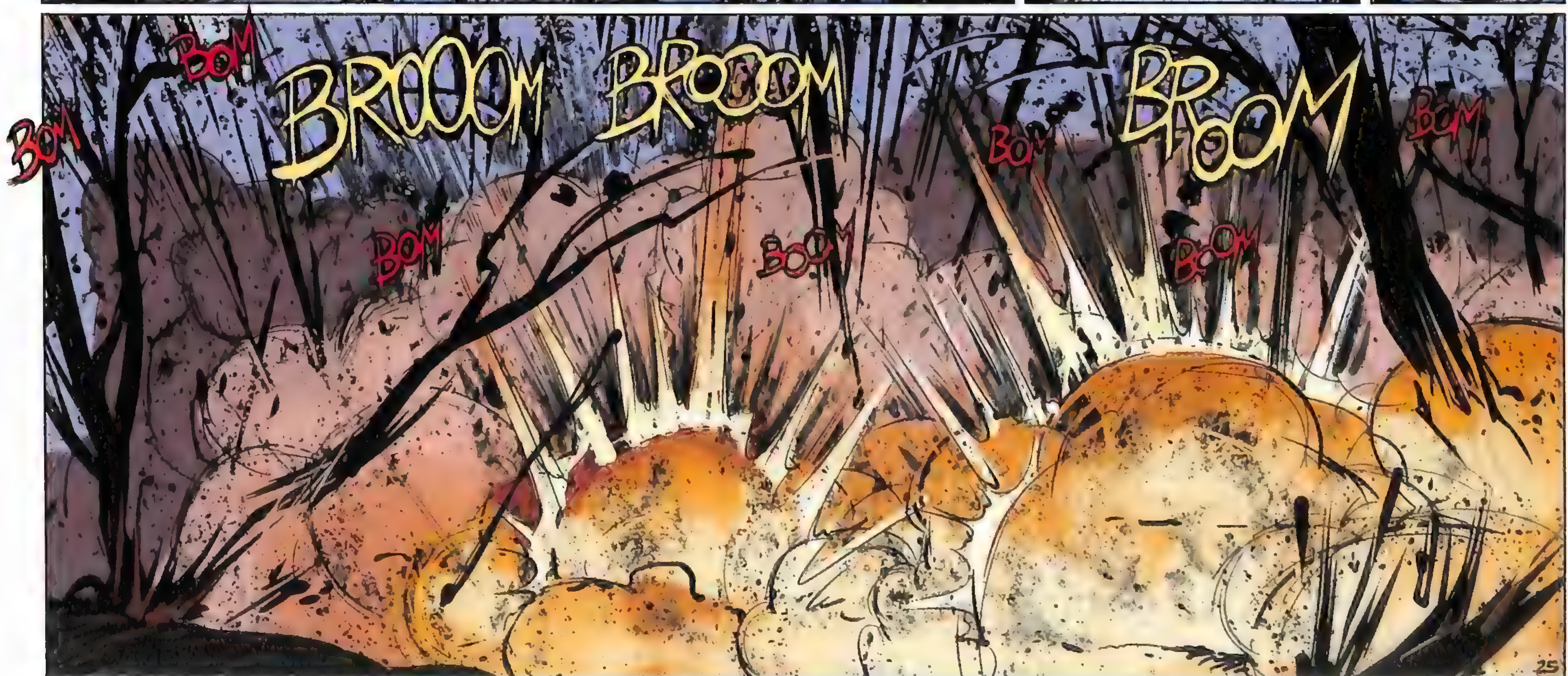

JA, KERELS.
HET WORDT AL HEET...

ZIIIIIIIIIIIIIII
!

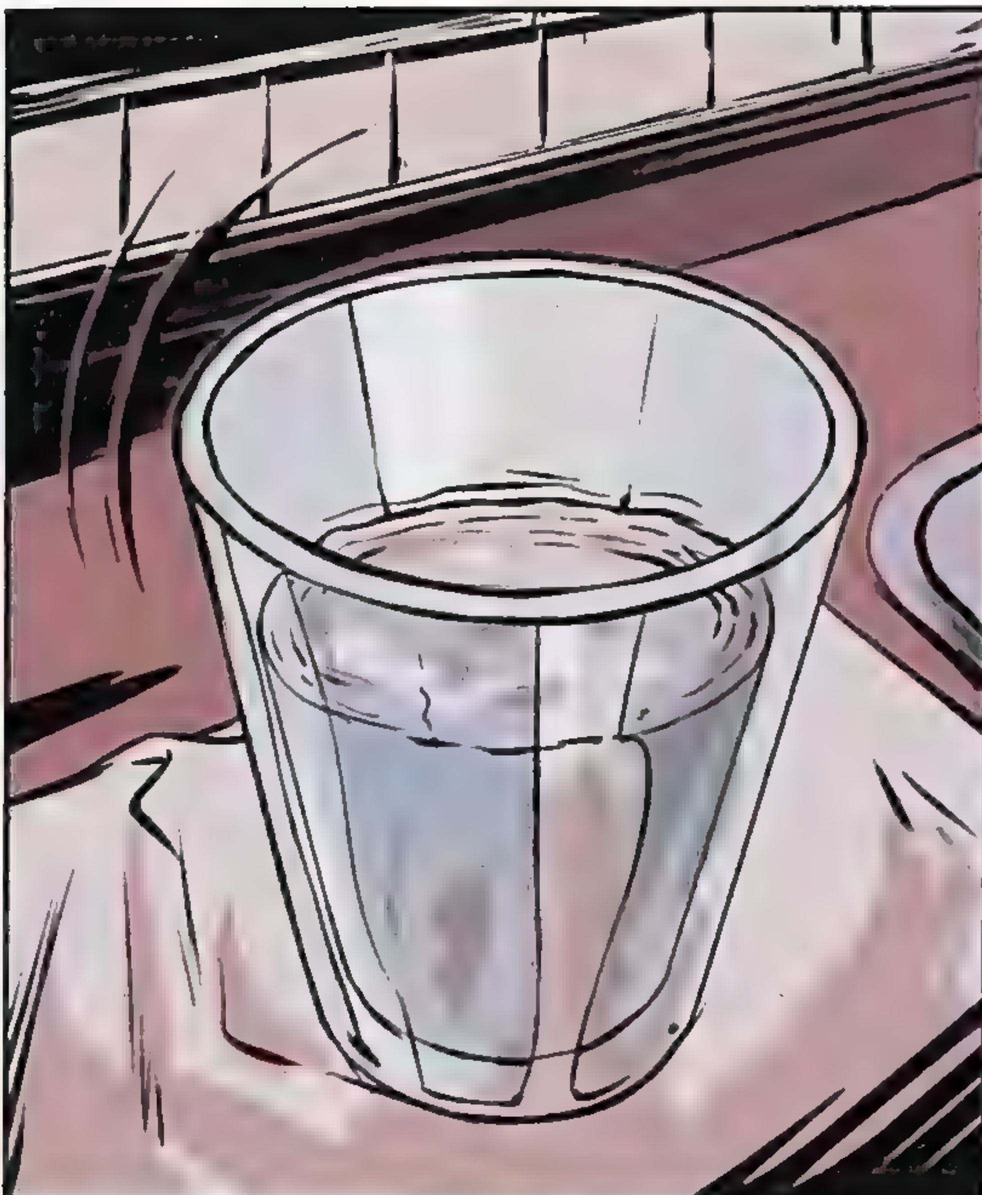

ZIIIIIIIIIIIIIIIIIII
?
ZIIIIIIIIII

WAT GEBEURT ER?

MIJN GOD!

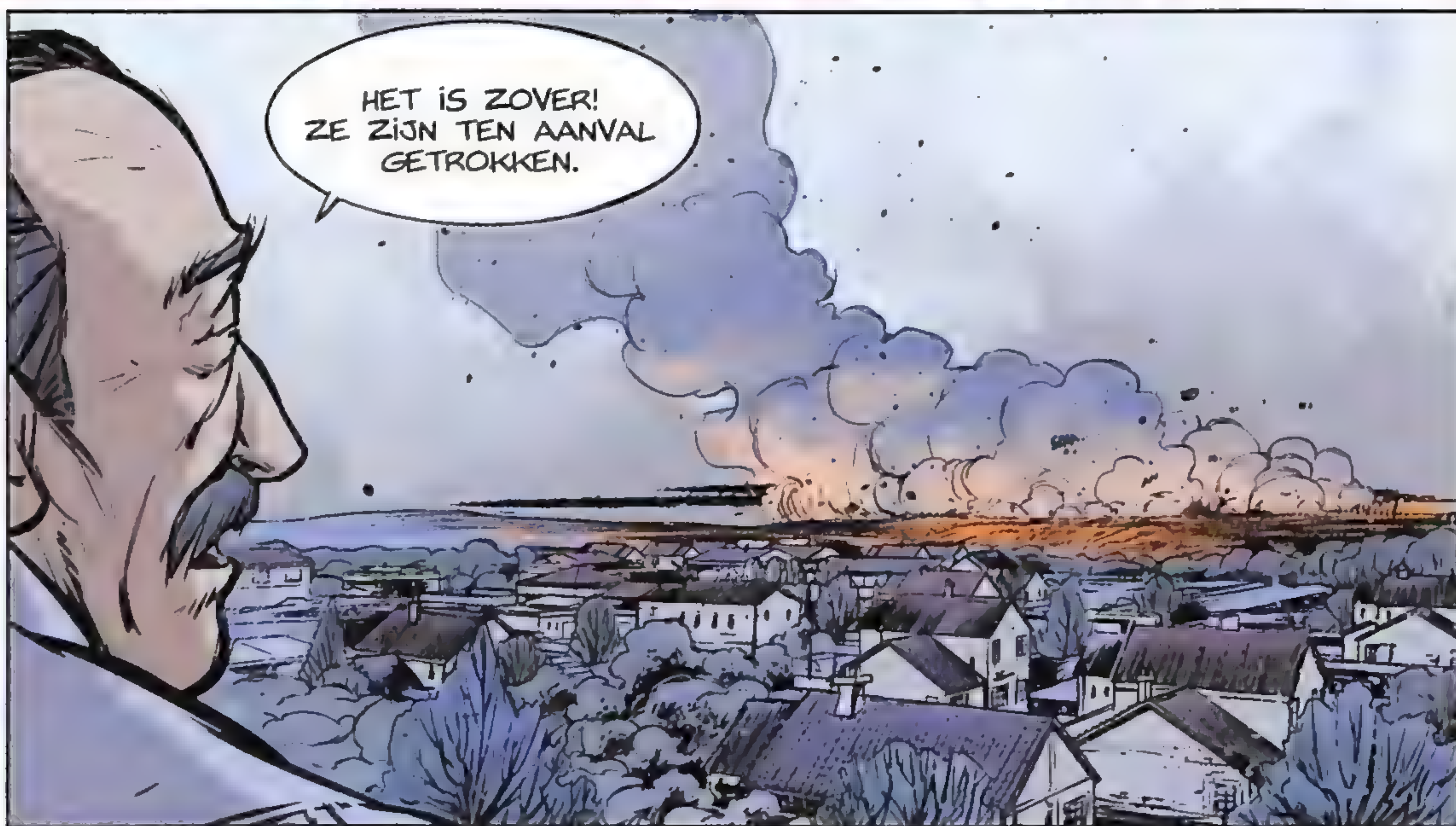

BOM
BOM
BROOOM
BROOOM
BROOM
BOM
BOM
BOM
BOOM
BOOM
BOM
Holgado + Marko

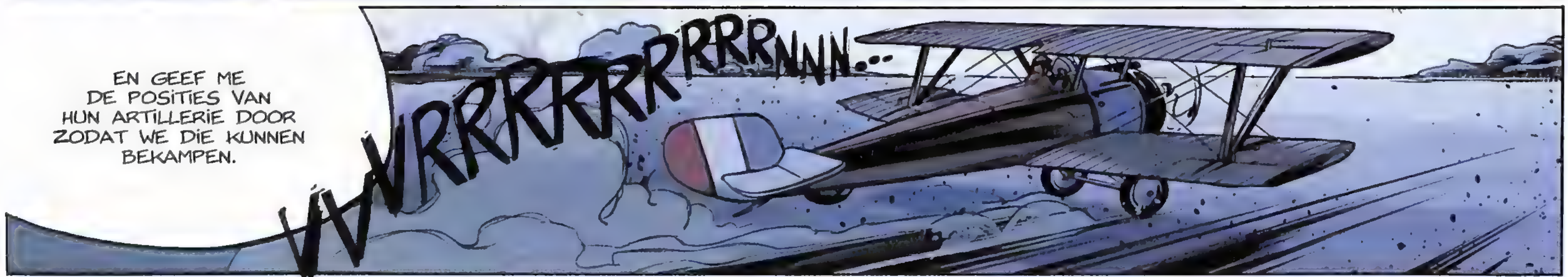

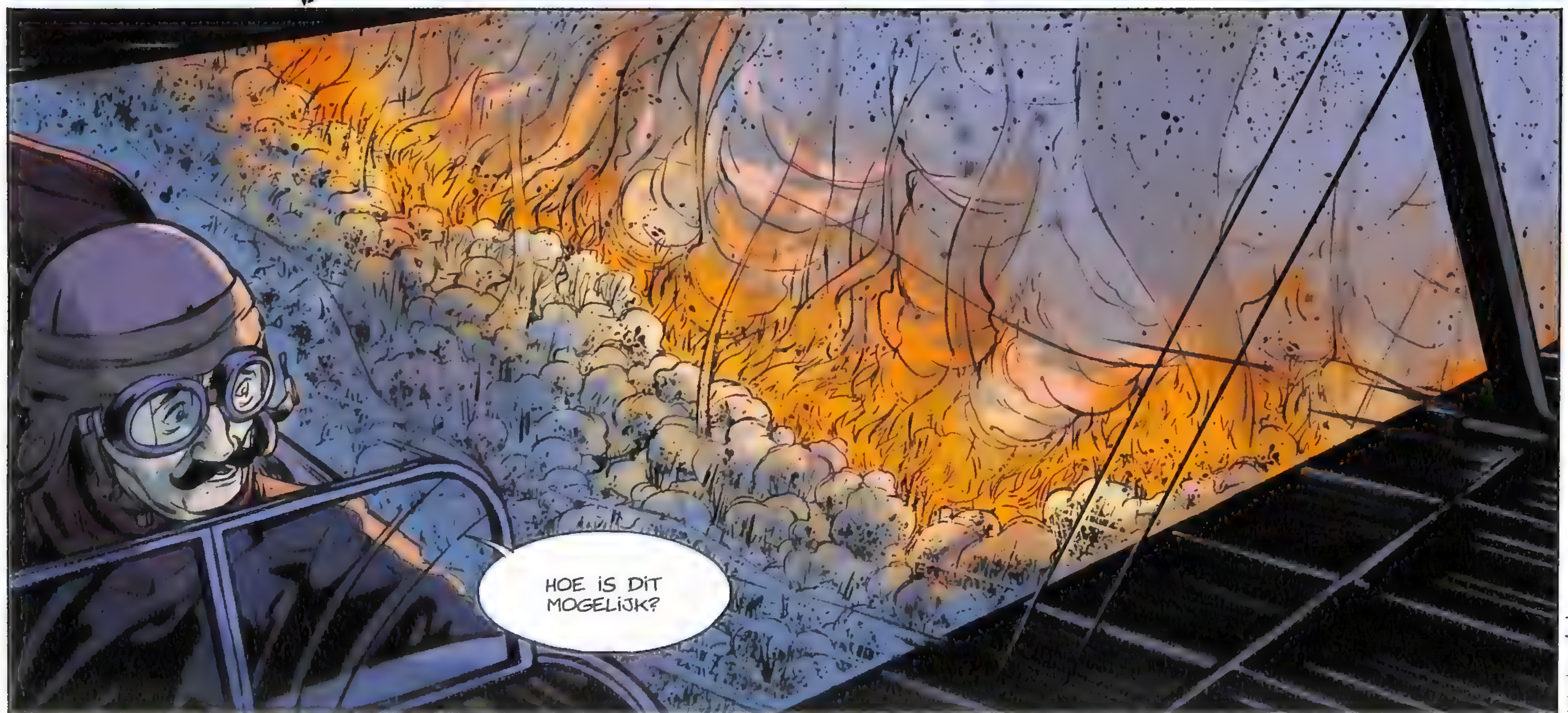

Holgado + Marko

IK HEB NOG NOOIT ZOVEEL KANONNEN GEZIEN, ER WORDT VAN OVERAL GESCHOTEN.

HET IS TROUWENS ONMOGELIJK OM EEN OVERZICHT TE GEVEN VAN HUN BATTERIJEN, ER ZIJN ER TE VEEL.

HALLO, HOOFD-KWARTIER?

DE DUITSERS BESLISTEN DUS OM ERVOOR TE GAAN...

DAT WAS TE VERWACHTEN...

IK HEB AL MIJN VERSTERKINGEN GESTUURD. ZE KREGEN AL OP HUN DONDER NOG VOOR ZE TER PLAATSE KWAMEN. DE INZET IS ONGELOFELIJK, HET IS EEN TOTALE, MATERIËLE VELDSLAG...

LEVER DAN UW ARTILLERIE IN.

IK HEB MAAR 15.000 OBUSSEN OP VOORRAAD EN IK MOET ER HOUDEN TEGEN DE AANVAL VAN DE VIJANDELIJKE INFANTERIE ALS DIE UIT ZIJN LOOPGRAVEN KOMT.

MAAR TEGEN DIT RITME ZAL ER GEEN ENKELE FRANSE SOLDAAT MEER OVERBLIJVEN...

... ZELFS GEEN KANONNIER MEER OM WEERSTAND TE BIEDEN.

UW VERSTERKINGEN ZIJN ONDERWEG. HET XXSTE KORPS KOMT NET AAN IN BAR-LE-DUC, HET IS ER OVER DRIE OF VIER DAGEN.

MAAR TEGEN DAN ZIJN WE HIER DOOD!

GENERAAL HERR RAAKT SNEL IN PANIEK...

DOE ME ERAAN DENKEN HEM TE VERVANGEN, CASTELNAU.

HM, DE DUITSERS WILLEN ONGETWIJFELD DAT WE ONZE RESERVES NAAR DAAR STUREN OM ONS ELDERS BETER TE KUNNEN VERRASSEN.

WAT EEN PRACHTIG WEER. EN ZEGGEN DAT ER DUIZENDEN MANNEN GAAN STERVEN.

Holgado + Marty

BOS VAN CAURES,
16.30 UUR.

HET BOMBARDEMENT IS AFGELOPEN EN WE ZIJN NOG STEEDS IN LEVEN.

WE ZIJN ALS ONKRUID.

VERGIS JULLIE NIET!

HET WORDT NU PAS SERIEUS.

DAAR IS GEEN ENKELE, LEVENDE FRANSMAN MEER. HET IS DE EERSTE KEER DAT WE EEN LOOPGRAAF KUNNEN INNEMEN ZONDER EEN SCHOT TE LOSSEN.

ONZE NIEUWE MANIER KOST VEEL AAN MATERIEEL, MAAR HET IS EEN BESPARING VAN DUITS BLOED, EN DAT IS WAT TELT.

16.30 UUR. HET IS TIJD.

VOORUIT!

PFiiiiiiiiiiiiiiiiiii

ZE KREGEN ER FERM VAN LANGS!

AH JA, VANAVOND SLAPEN WE IN EEN BED IN VERDUN!

ZE KOMEN!
ZE KOMEN!

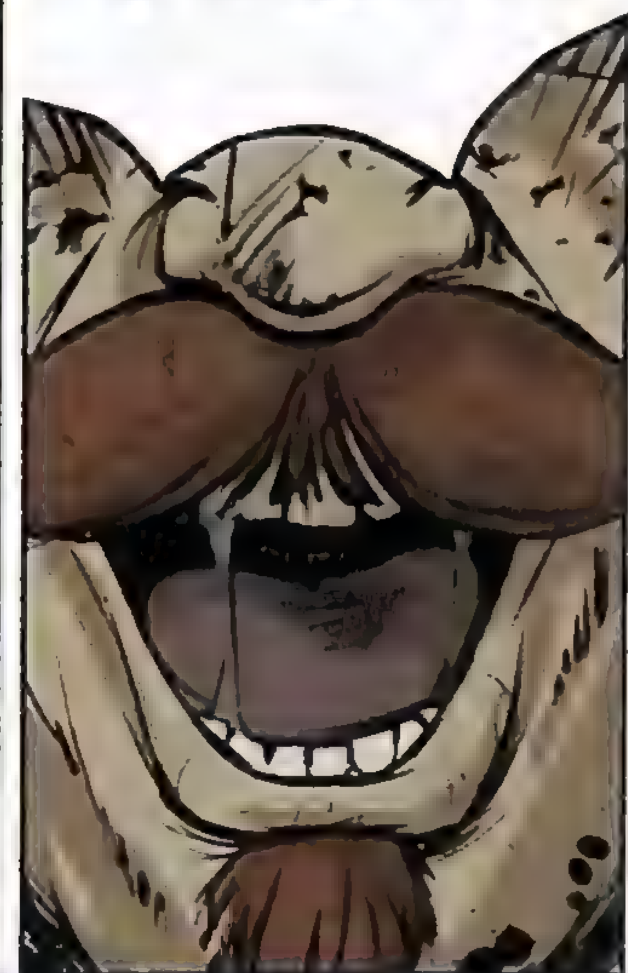

VERSPREID JULLIE! PLAATS JULLIE MACHINE-GEWEREN EN JULLIE MORTIEREN EN SCHIET ENKEL OP MIJN BEVEL!

VUUR!

TAKATAKAKATAAA...
PAW
TAKATAKATA TAKATAKATA...

TAKATAKA!...
TAKAK... K

TAKATAKATAAA...

TAK TAK...

BOOM

BOOM
TATAKATAAA
TAKAAA

BOS VAN CAURES.
22 FEBRUARI 1916.

WIJ ZIJN UW VERSTERKINGEN, KOLONEL.

IS DAT ALLES?

DEGENEN DIE GISTEREN ZIJN GESTUURD, ZIJN ONDERWEG GESTORVEN DOOR DE BOMBARDEMENTEN.

EN HET GAAT ER OP DIVERSE PLAATSEN HEET AAN TOE. GENERAAL HERR IS VERPLICHT ZIJN RESERVES OP TE SPLITSEN.

GOED!

HET BELANGRIJKSTE IS OM TIJD TE WINNEN.

HOE MEER WE HEN VERTRAGEN, HOE MINDER KANS ZE KRIJGEN OM VERDUN IN TE NEMEN...

KAMER VAN AFGEVAARDIGDEN.
!
DIT KOST U UW KOP, MENEER DE VOORZITTER VAN DE RAAD.

AL WEKEN LANG GEVEN WE U WAARSCHUWINGEN, EN DAAR HEBT U GEEN ENKELE REKENING MEE GEHOUDEN. EN JOFFRE NOG MINDER...
HELEMAAL NIET. DE GENERALE STAF IS INTEGENDEEL PERFECT OP DE HOOGTE EN DE ONGELOFELIJKE AANVAL OP VERDUN IS PRACHTIG OPGEVANGEN.

NIETWAAR, GENERAAL GALLIENI?

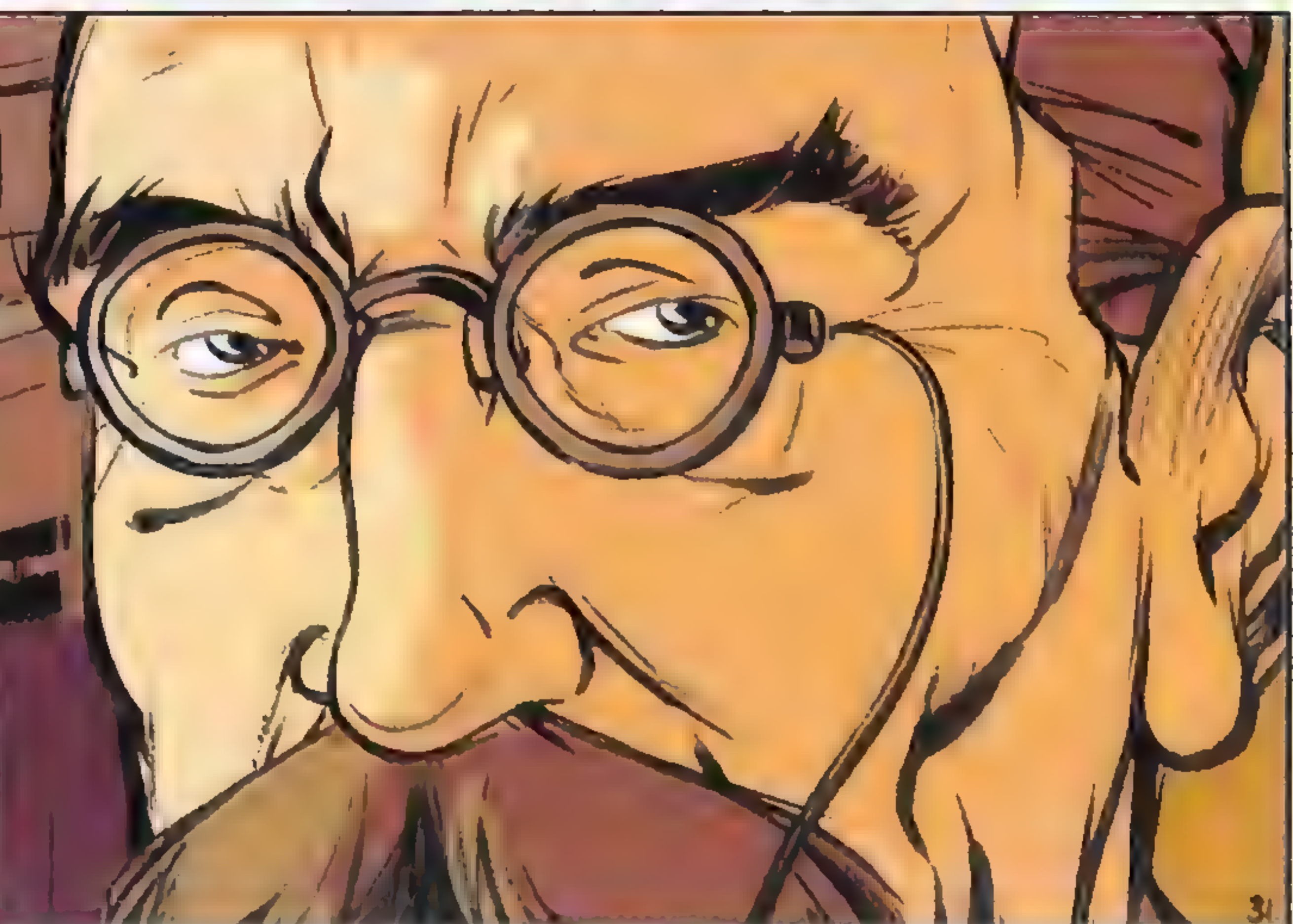

GENERAAL...?

NIETS... HIJ HEEFT NIETS.
GEEN WOORD.
AH, MENEER DE MINISTER, WAAROM DEZE STILTE?

OP VRAAG VAN DE OPPERBEVELHEBBER LIET IK ALLE ARTIKELEN OVER VERDUN CENSUREREN EN IK WEET JAMMER GENOEG NIET MEER DAN WAT U WEET.

DE GENERALE STAF WIL UITERAARD PUBLIEKE ONRUST VERMIJDEN EN HET SLECHTS OVER DE VELDSLAG HEBBEN ALS DE VIJAND TEGENGEHOUDEN IS.
MAAR WAAROM?

ONZE COLLEGA, ÉMILE DRIANT, HAD ONS MOETEN INLICHTEN.

HIJ ZIT OP DE EERSTE RIJ, IN HET BOS VAN CURAES. WIE WEET OF HIJ OP DIT MOMENT NOG IN LEVEN IS?

BOM !
TAKATAKAAAAAA
BOUM !!
TAKAAH
TAKATAK

BOM

TAKAAA
BOM

TERUGTREKKEN!!!

WE DRINGEN HEN TERUG, KOLONEL.
BOM

Holgado + Marko

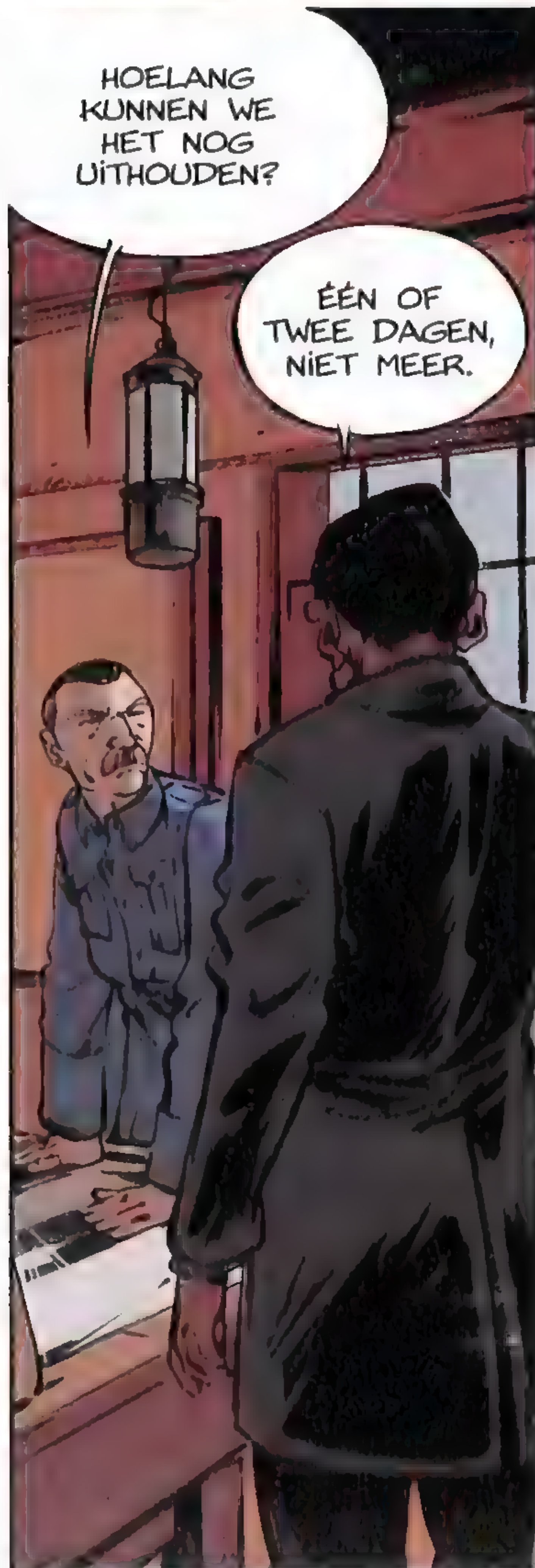

Holgado + Marko

HOOFDKWARTIER, CHANTILLY, 24 FEBRUARI.
WAT DOEN DE DUITSERS TOCH?

VERDUN, DAT HEEFT GEEN ZIN. HET KAN NIET ANDERS DAN EEN AFLEIDING ZIJN. NOCHTANS BEWEGEN ZE NERGENS ANDERS AAN HET FRONT.

WAAROM GAAN WE NIET TER PLAATSE KIJKEN?
WE KUNNEN ER BETER ZELF OVER OORDELEN.

EN WAT ALS ZE OP DAT MOMENT OP EEN ANDER PUNT AANVALLEN?

DAN IS ER NIEMAND OP HET HOOFDKWARTIER OM BESLISSINGEN TE NEMEN.

DAT ZOU DAN MISSCHIEN NIET ZO ERG ZIJN.

BOVENDIEN IS VERDUN EEN VERSTERKTE STREEK, VERDUIVELD. DE FRANSE LINIES KUNNEN BIJSTAND VRAGEN AAN HET VERDEDIGINGSNETWERK.

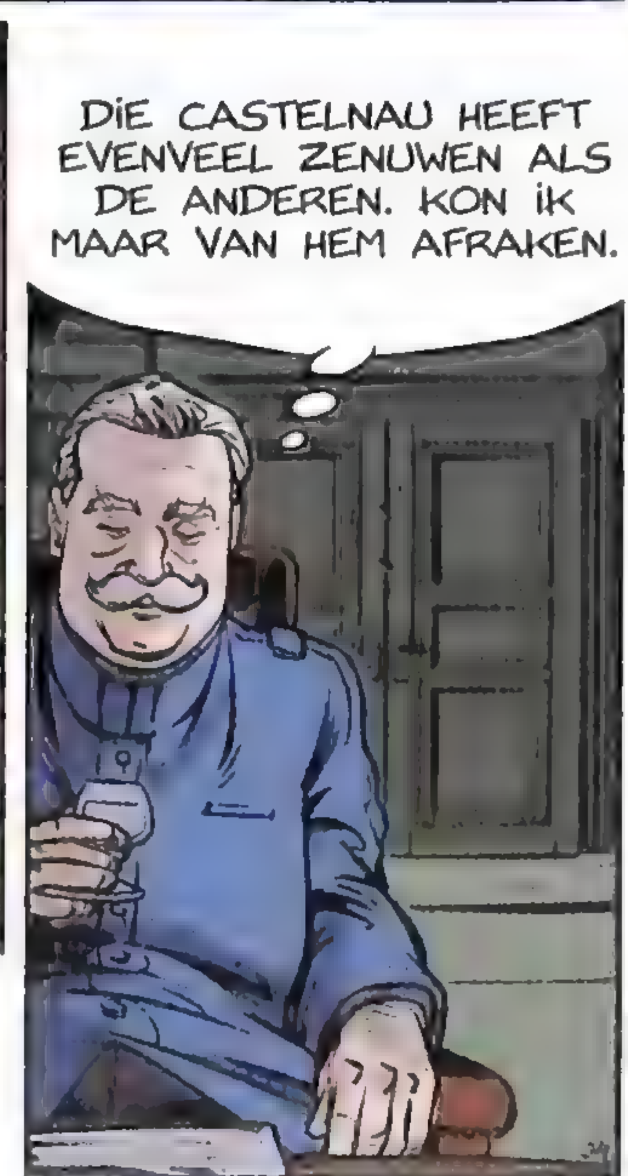

WE ZULLEN DE VLAKTE VAN WOËVRE EVACUEREN, RECHTS VAN VERDUN.

HET KAN NIET BLIJVEN DUREN, WE STEVENEN OP EEN RAMP AF! HET ZOU KUNNEN DAT EEN TERUGTREKKING VERANDERT IN EEN AFGANG ALS WE NIETS DOEN.

U HEBT GELIJK. BEVEEL HERR OM STAND TE HOUDEN EN ROEP GENERAAL PÉTAIN OP DIE MOMENTEEL UITRUST IN NOAILLES. ZEG HEM DAT HIJ NAAR HET HOOFDKWARTIER KOMT OM PRECIES 8 UUR. OM VERDUN TE VERDEDIGEN, HEBBEN WE EEN AANHANGER VAN DE VERDEDIGING NODIG, NIETWAAR?

DIE MAN HEEFT GEEN HERSENEN, HET IS EEN EN AL BUIKGEVOEL.

DIE CASTELNAU HEEFT EVENVEEL ZENUWEN ALS DE ANDEREN. KON IK MAAR VAN HEM AFRAKEN.
Holgado + Marko

SERRIGNY, IK VERTREK VANAVOND NAAR PARIJS, IK KOM MORGENNAMIDDAG TERUG.
HEEL GOED, GENERAAL.

EEN DRINGEND BERICHT VOOR GENERAAL PÉTAIN VAN HET HOOFDKWARTIER.
AH?!
POTVERDOMME, DE OUWE WORDT OM 8 UUR IN CHANTILLY VERWACHT. EN IK HEB HEM ZELFS NIET GEVRAAGD WAAR HIJ IN PARIJS VERBLIJFT.
WE MOETEN HEM ABSOLUUT VINDEN.

EENS KIJKEN.
ALS HIJ ME NIET HEEFT GEZEGD WAAR HIJ VERBLIJFT, BETEKENT DIT DAT HIJ OP PRIVÉBEZOEK IS.

IK KAN TOCH MOEILIJK OP VINKENSLAG LIGGEN BIJ ELK BORDEEL VAN DE HOOFDSTAD? WAAR KAN HIJ ZIJN?

WAAR KAN IK U NAARTOE RIJDEN?
HOTEL TERMINUS, NOORDSTATION.

IK KEN ZIJN GEWOONTEN.
ALS HIJ ER NIET IS, ZIET HET ER SLECHT UIT VOOR ONS.

23 UUR, HOOFDKWARTIER VAN GENERAAL JOFFRE.
ALS WE NIET SNELLER VORDEREN, ZIET HET ER SLECHT UIT VOOR ONS.

IK WIL DE GENERAAL SPREKEN.
MAAR... U WEET HEEL GOED DAT DE OPPERBEVELHEBBER ELKE DAG GAAT SLAPEN OM 22 UUR.

WAT HEEFT DIE OPWINDING VOOR MIJN DEUR TE BETEKENEN?

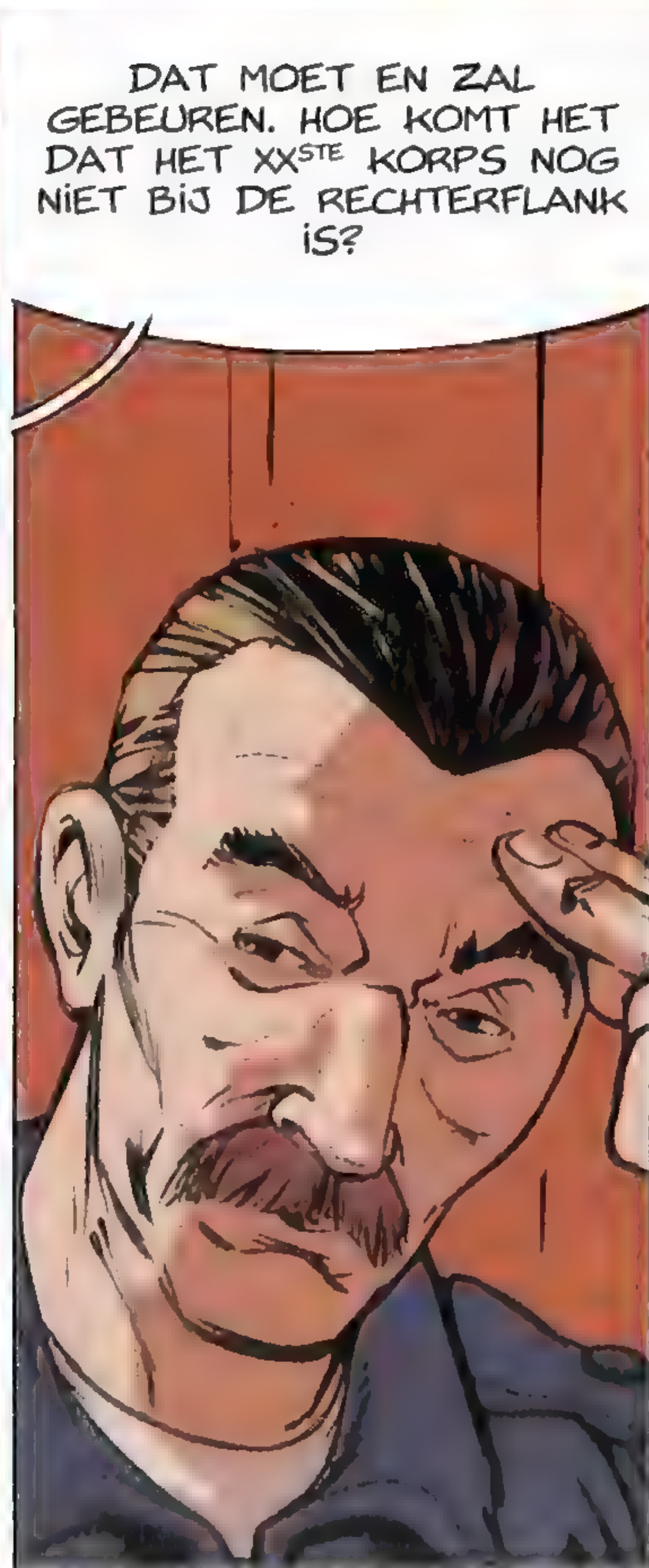

GENERAAL, PÉTAIN ZAL PAS MORGENAVOND IN VERDUN ZIJN. HIJ ZAL MISSCHIEN TE LAAT KOMEN. DE SITUATIE IS ERG EN VEREIST DRINGENDE MAATREGELEN.
IK VRAAG UW TOESTEMMING OM TER PLAATSE TE GAAN EN DE NODIGE MAATREGELEN TE TREFFEN.

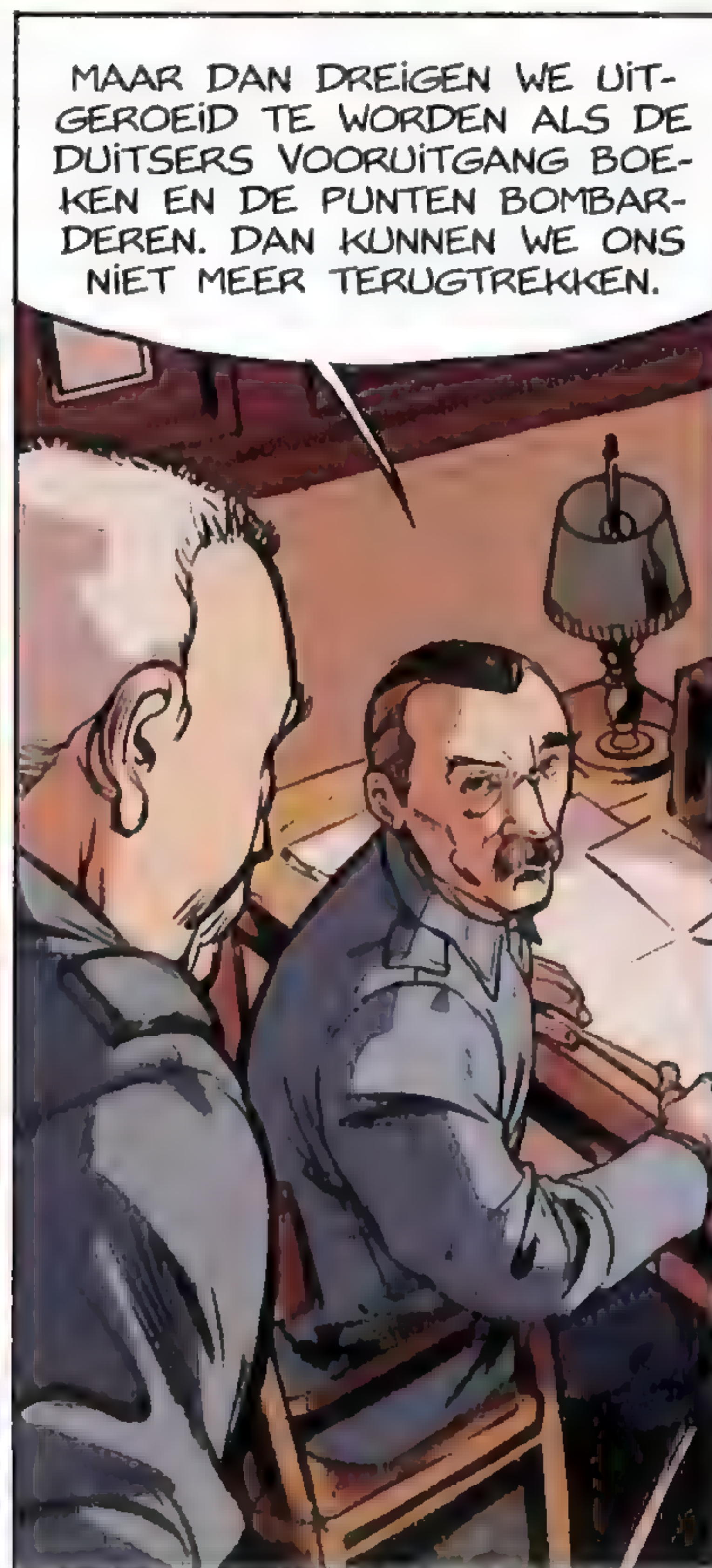

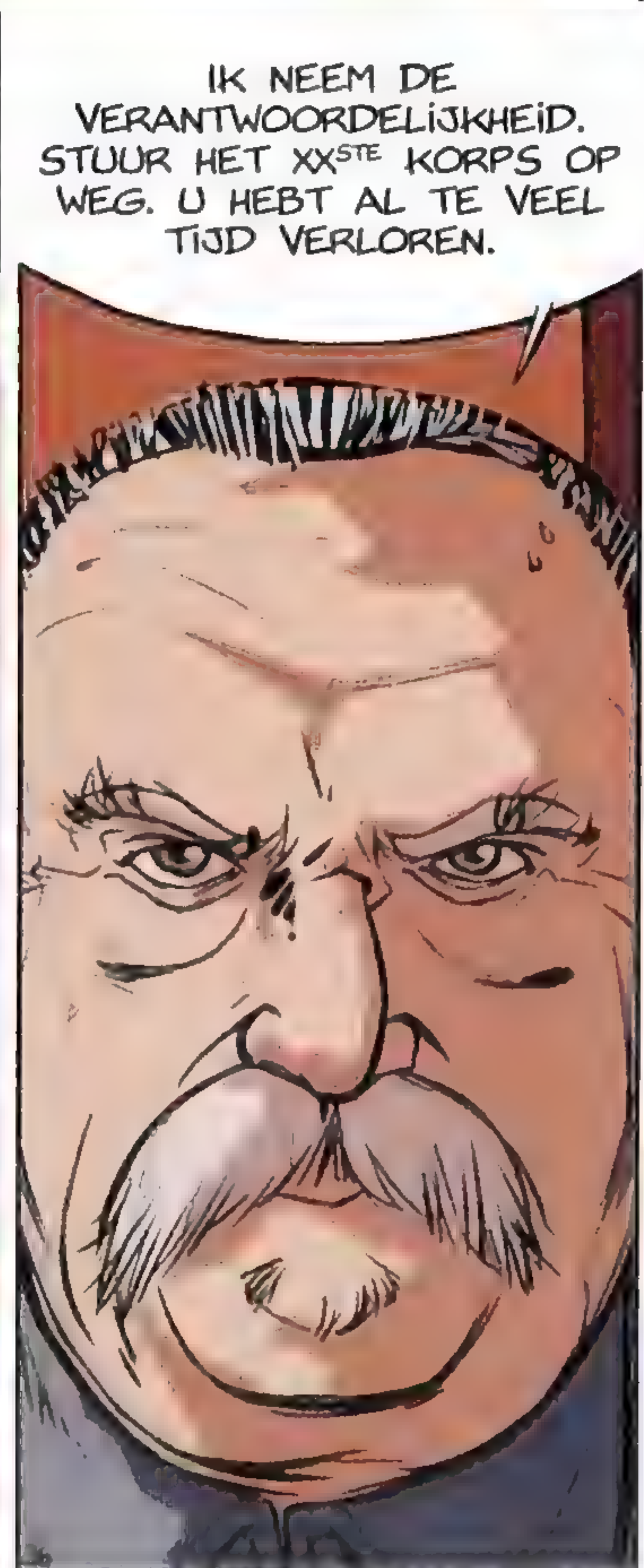

GA DAN, ALS U HET TOCH ZO GRAAG WILT.

DUGNY. HOOFDKWARTIER VAN GENERAAL HERR. 25 FEBRUARI 1916, 7 UUR 'S MORGENS.

HOE IS DE SITUATIE?
DRAMATISCH, EEN TERUGTREKKING ACHTER DE MAAS KAN NIET VERMEDEN WORDEN.

DAT MOET EN ZAL GEBEUREN. HOE KOMT HET DAT HET XXSTE KORPS NOG NIET BIJ DE RECHTERFLANK IS?

MAAR DAN DREIGEN WE UITGEROEID TE WORDEN ALS DE DUITSERS VOORUITGANG BOEKEN EN DE PUNTEN BOMBARDEREN. DAN KUNNEN WE ONS NIET MEER TERUGTREKKEN.

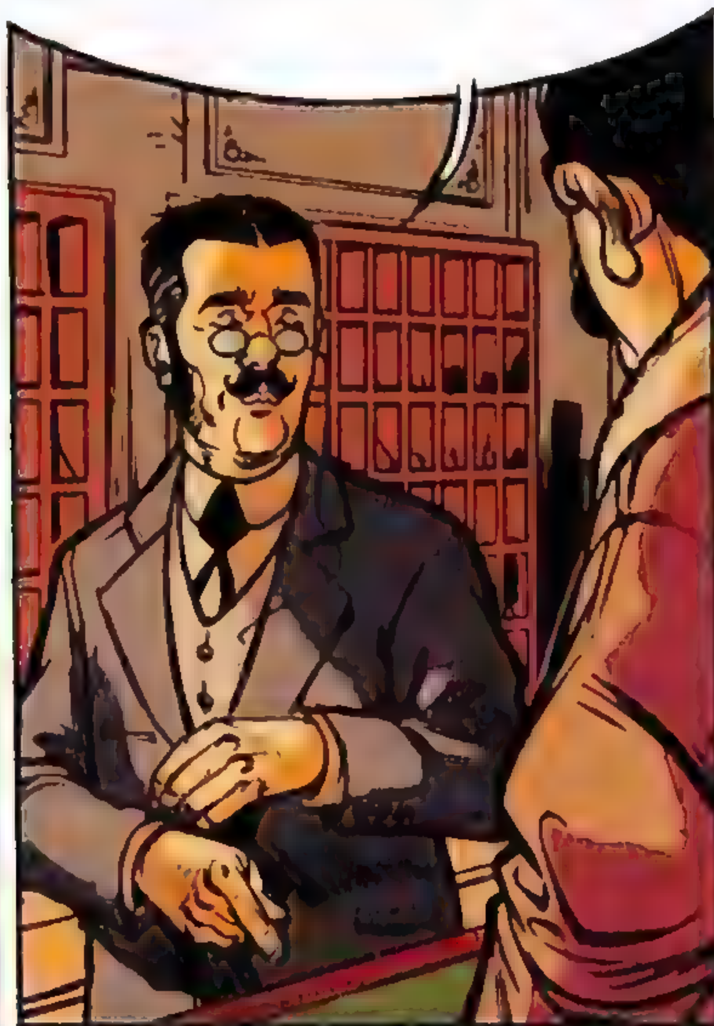

IK NEEM DE VERANTWOORDELIJKHEID. STUUR HET XXSTE KORPS OP WEG. U HEBT AL TE VEEL TIJD VERLOREN.
Holgado + Marko

KLING!
KLING!
KLING!
KLING!

KLING!
IK HEB GEEN TIJD TE VERLIEZEN!

KIJK, KIJK, KIJK... BENT U ZO GEHAAST OM TE GAAN SLAPEN...

KUNT U ME ZEGGEN OF GENERAAL PÉTAIN EEN KAMER GENOMEN HEEFT IN UW HOTEL?

MENEER, EN HET BEROEPSGEHEIM DAN?

HET GAAT MISSCHIEN OM DE ONDERGANG VAN FRANKRIJK, ANTWOORD!
BOOM

IN DAT GEVAL...

TOK! TOK! TOK! TOK! TOK!

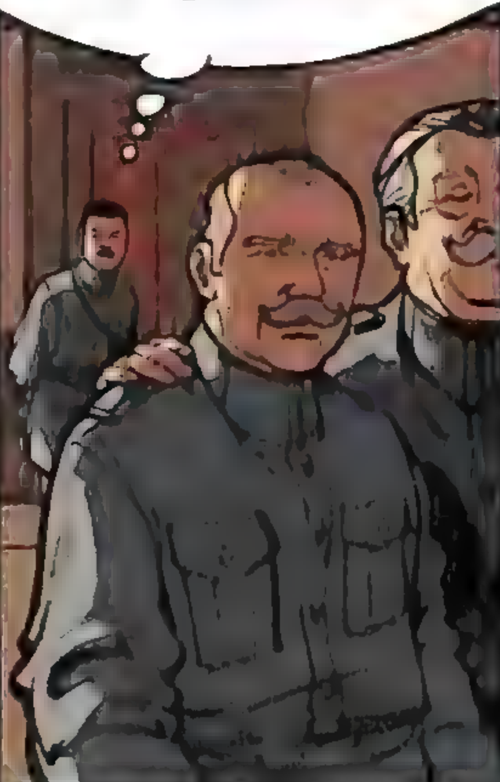

WAT IS ER?

U WORDT OM 8 UUR VERWACHT IN CHANTILLY BIJ GENERAAL JOFFRE. HET GAAT OM DE VERDEDIGING VAN VERDUN.
VERDUN?

Holgado + Marko

FORT VAN DOUAUMONT.

DE FRANSEN EVACUEREN HUN LOOPGRAVEN. ZE TREKKEN ZICH TERUG.

ZIJN ZE MISSCHIEN IN HET FORT, LUITENANT BRANDIS?

VREEMD, DAN ZOUDEN ZE AL OP ONS GESCHOTEN HEBBEN. DAAR MOETEN WE ACHTER ZIEN TE KOMEN.

EEN VRIJWILLIGER, JIJ!

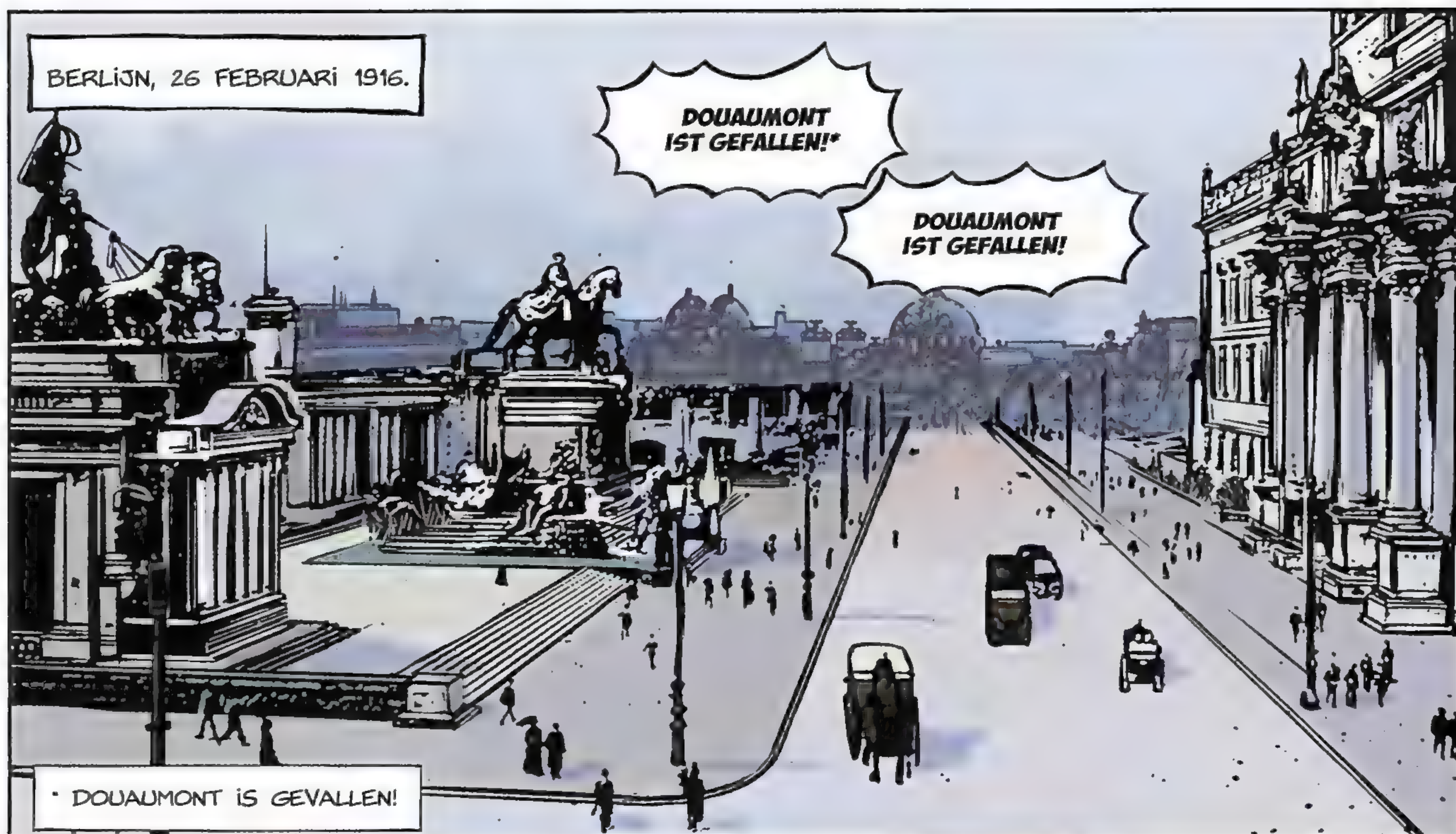
VRIJWILLIGER, VRIJWILLIGER, DAT IS EEN GOEIE.

HE! HE!

LUITENANT BRANDIS, ER IS NIEMAND MEER IN HET FORT BEHALVE EEN HANDVOL FRANSEN DAT WELLICHT NIET INGELICHT IS OVER HUN TERUGTREKKING.

KOM.

Holgado + Marko

BERLIJN, 26 FEBRUARI 1916.
DOUAUMONT IST GEFALLEN!*
DOUAUMONT IST GEFALLEN!
* DOUAUMONT IS GEVALLEN!

"NA EEN ONGEZIEN GEWELDDADIG GEVECHT KONDEN ONZE TROEPEN ZICH MEESTER MAKEN VAN HET MEEST STRATEGISCHE PUNT VAN DE REGIO VERDUN. HET VERZET VAN DE FRANSEN WAS MEEDOGENLOOS, MAAR EEN REGIMENT BRANDENBURGERS WIST HET FORT MOEDIG IN TE NEMEN MET DE BAJONET."
ONZE SOLDATEN ZIJN HELDEN!

PARIJS, DEZELFDE DAG.
DOUAUMONT?! HOE IS DAT MOGELIJK?
WAT EEN SCHANDAAL!
IK KREEG HET BERICHT VAN HET HOOFDKWARTIER.

"ER VINDEN HEVIGE GEVECHTEN PLAATS AAN HET FORT VAN DOUAUMONT. HET WAS TIJDELIJK INGENOMEN DOOR DE DUITSERS EN METEEN DAARNA WEER INGENOMEN DOOR EEN FRANSE TEGENAANVAL VAN ONZE TRIOMFANTELIJKE LOOPGRAAFSOLDATEN."
AH, DUS WE HEBBEN HET FORT NOG ALTIJD?

DOUAUMONT, HETZELFDE MOMENT.
MIJN FELICITATIES, LUITENANT BRANDIS.
U BENT EEN HELD. IK ZAL U VOORDRAGEN VOOR DE ORDE VAN VERDIENSTE.
EN U, SERGEANT, U WORDT GEPROMOVEERD EN GEDECOREERD.
TIENTALLEN GEVANGENEN TEGEN SLECHTS DRIE MANNEN.

CHANTILLY, HOTEL GRAND CONDÉ.

WAT ER GEBEURD IS, IS ONGEHOORD!!!

WE HEBBEN DE CENSUUR MAAR OP TE DRAGEN HET NIET OVER DE VAL VAN HET FORT TE HEBBEN EN DE PUBLIEKE OPINIE KOMT NIET IN OPSTAND.

DE PUBLIEKE OPINIE MISSCHIEN NIET!

... MAAR U KUNT DE PARLEMENTAIREN NIET OM DE TUIN LEIDEN. ZE ZULLEN REKENSCHAP VRAGEN.

U HEBT HEN MAAR OM GEDULD TE VERZOEKEN.

EN WAT DAN MET DE BESLISSING OM HET FORT TE ONTWAPENEN?

OORLOGSVOERING VIA FORTEN KOMT UIT EEN ANDERE TIJD. U HEBT GEZIEN WAT ER IS GEBEURD MET DE CITADELS VAN LUIK, NAMEN EN MABUSE IN AUGUSTUS 1914.

ZE KONDEN NIET STANDHOUDEN TEGEN DE DUITSE KANONNEN.

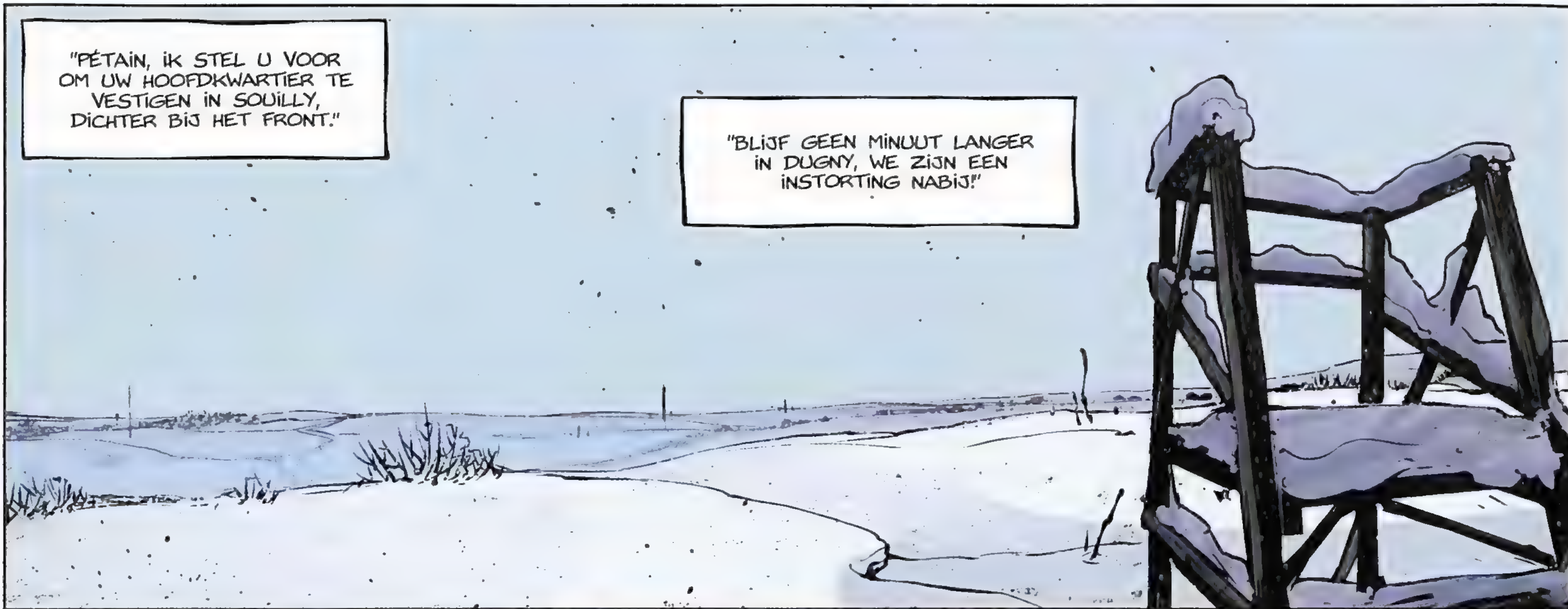
HET WAS BETER OM GEEN MANNEN EN MATERIEEL UIT TE SCHAKELEN DOOR HEN IN DIE NUTTELOOS GEWORDEN GEBOUWEN ONDER TE BRENGEN.

NUTTELOOS?! DAT MOET U ZEGGEN!

BESEF GOED DAT ALS VERDUN VALT...

... U DAARVOOR VERANTWOORDELIJK WORDT GEHOUDEN.

Holgado + Marko

Holgado + Martin

27 FEBRUARI, 'S MORGENS.
KOFF! KOFF!
HMMM!

HET BEGIN VAN EEN LONGONTSTEKING. U MOET HET BED HOUDEN EN VUUR MAKEN IN DE OPEN HAARD.

HET BED HOUDEN? ONMOGELIJK, IK BEN BELAST MET DE VERDEDIGING VAN...

KOFF KOFF
KOF KOF
KOFF

KOFF
KOFF
KOFF
KOFF

DIT IS ONZE KANS. IK BEN NAUWELIJKS BELAST MET DE BELANGRIJKSTE MISSIE UIT MIJN LEVEN OF IK WORD AAN HET BED GEKLUISTERD DOOR ZIEKTE.
EN BOVENDIEN STAAN WE ER ALLEEN VOOR. UW GENERALE STAF ZIT DOOR DE SNEEUW VAST IN SEINE-ET-MARNE.

VERTEL DAT AAN NIEMAND. DE SOLDATEN EN OFFICIEREN DIE VECHTEN, MOGEN NIET WETEN DAT IK ZIEK BEN.

NATUURLIJK, ER MOET GEEN EXTRA ONGERUSTHEID KOMEN BIJ DE GESPANNEN SITUATIE.

EN DE GESCHIEDENIS HOEFT HET OOK NIET TE WETEN.

WEES GERUST, NIEMAND ZAL HET OOIT TE WETEN KOMEN.
GOED, IK ZAL HET IN MIJN PERSOONLIJK DAGBOEK NOTEREN, MAAR DAAR ZULLEN HISTORICI ZICH WELLICHT NOOIT VOOR INTERESSEREN.

MET KOLONEL SERRIGNY, HOOFD GENERALE STAF VAN GENERAAL PÉTAIN...
KUNT U ME ZO SNEL MOGELIJK DE STAND VAN ZAKEN OVER UW STRIJDKRACHTEN DOORGEVEN?
NEE, NIET TERUGTREKKEN!
DE 39STE DIVISIE KOMT JULLIE VERSTERKEN.
DE ARTILLERIE VAN HET XXSTE KORPS IS ER OVER EEN HALFUUR...
BLIJF OP UW POSITIES!
WAAR WACHT DE GENIE NOG OP OM DE PUNTEN AAN DE MAAS AAN TE VULLEN?
GENERAAL PÉTAIN GEEFT U HET BEVEL AAN HET WERK TE GAAN.

Holgado + Marko

WEL, ZOON, DENKT U DAT WE VANDAAG VERDUN KUNNEN BINNENGAAN?

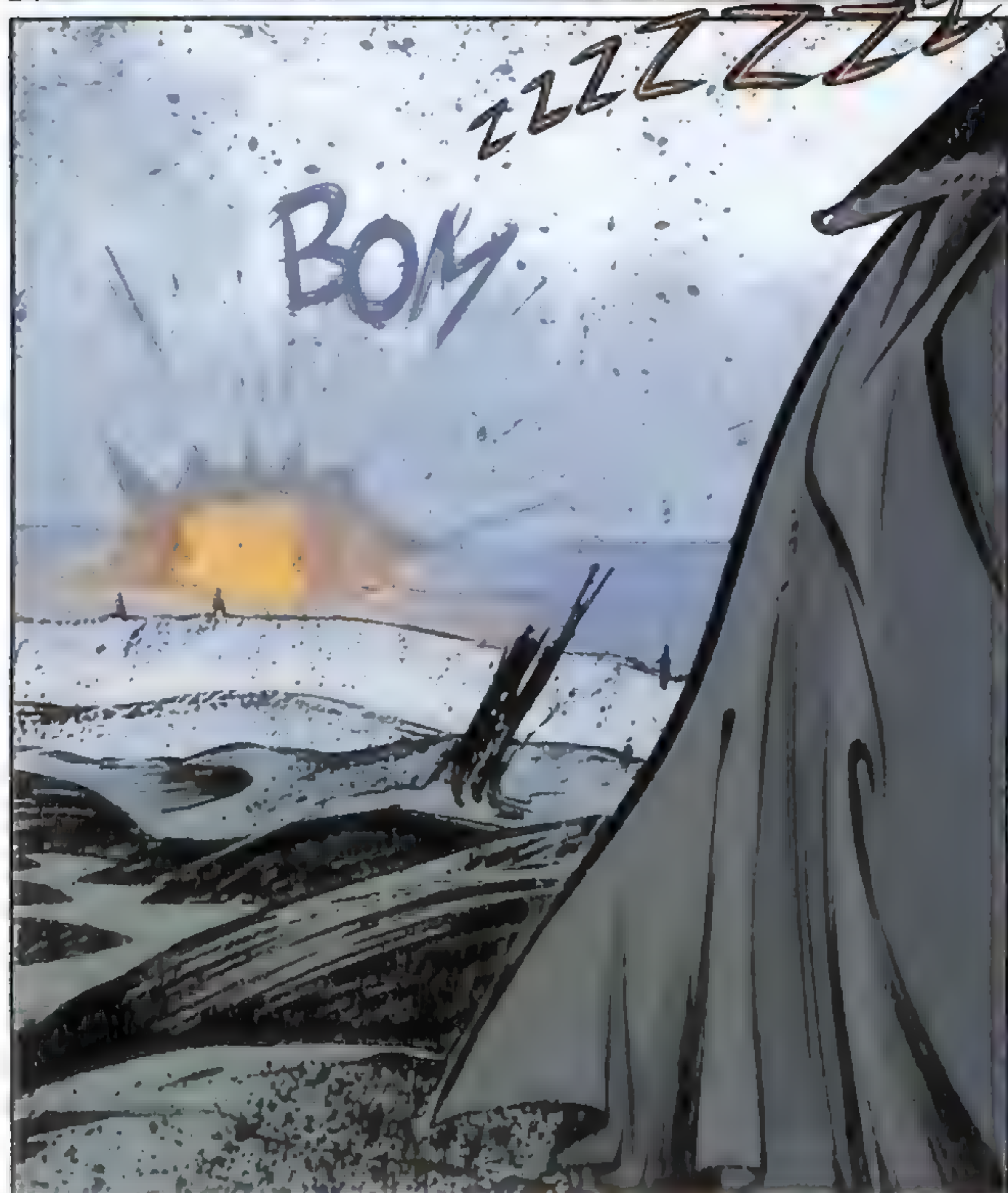

ONZE SOLDATEN ZETTEN ZICH TEN VOLLE IN EN ONZE ARTILLERIE KENT ZIJN GELIJKE NIET.
AAN DE OVERKANT HEBBEN DE FRANSEN GEEN STRIJDMACHT MEER, ZE ZULLEN ZICH ELK MOMENT OVERGEVEN.

GOD VERHORE UW GEBEDEN.
DIT UITSTEL BEVALT ME NIET.

ER LIGT HIER EEN OFFICIER. GRAAF EEN WAARDIG GRAF VOOR HEM.
ZZZZZZZZZZZZZZ

?!

ZZZZZZZZZ
BOM

WAT HEEFT DIT TE BETEKENEN? IK DACHT DAT U HUN 75'S HAD VERNIELD?

MAAR DAT IS ZO, UWE MAJESTEIT.

SLECHT NIEUWS, GENERAAL.
Holgado + Marko

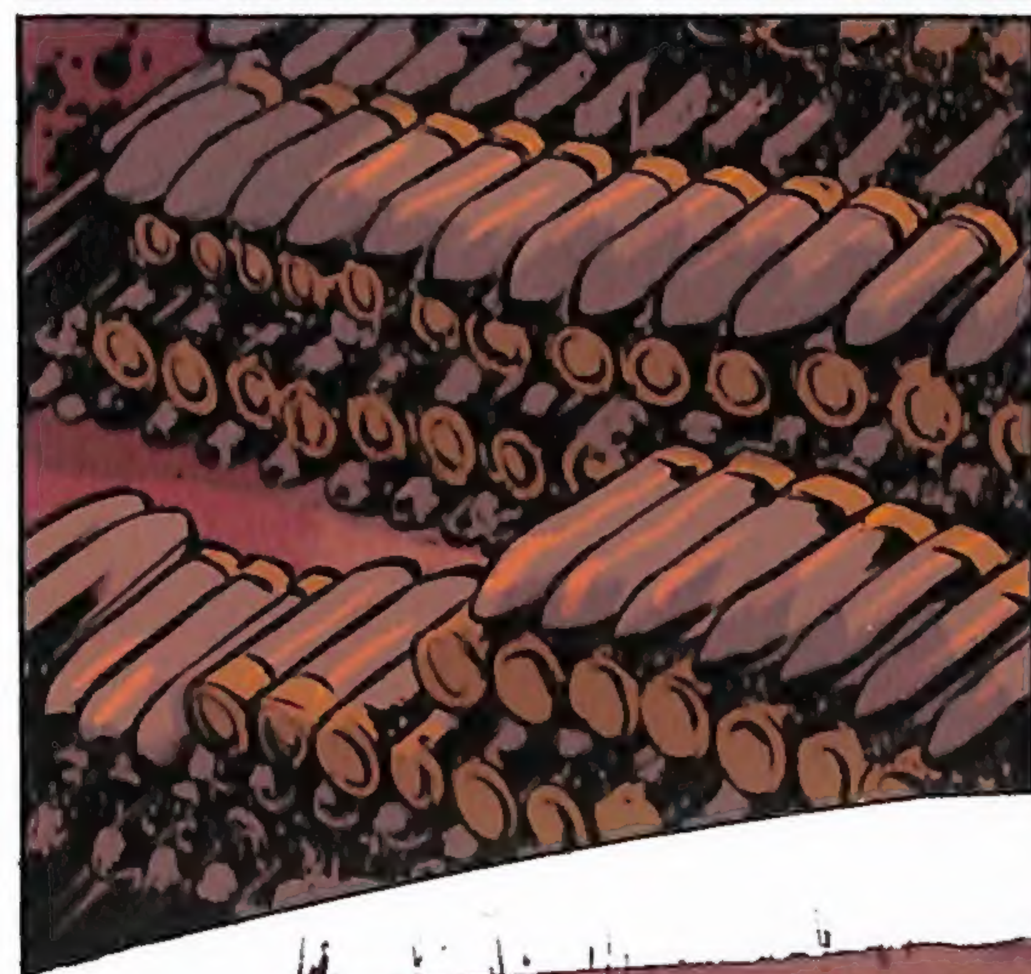

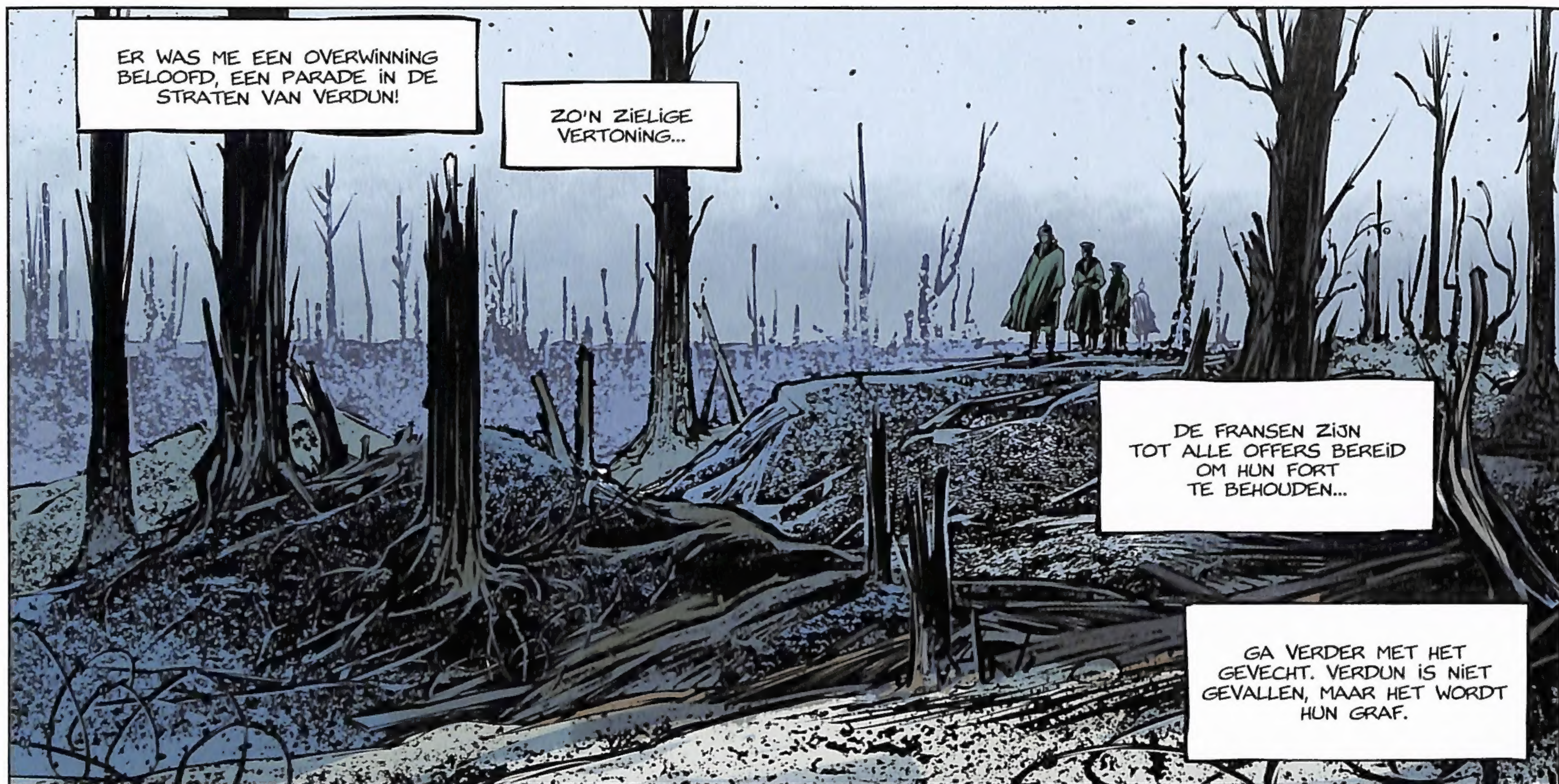

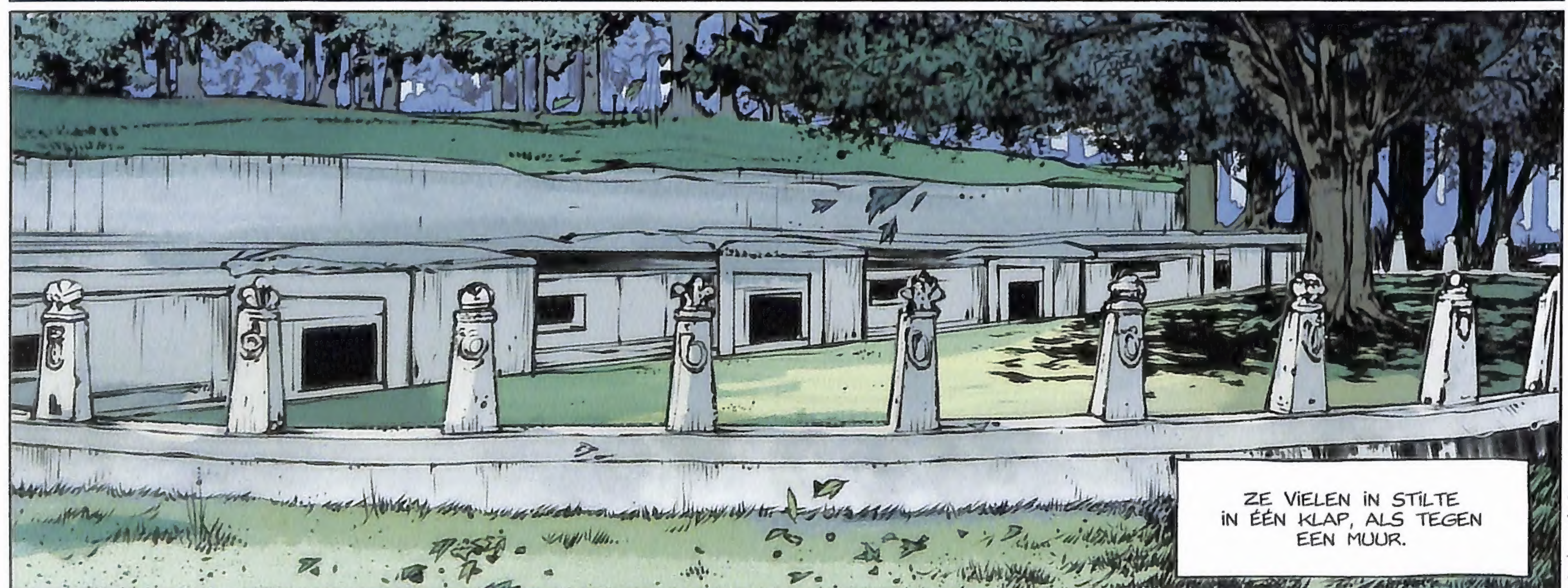

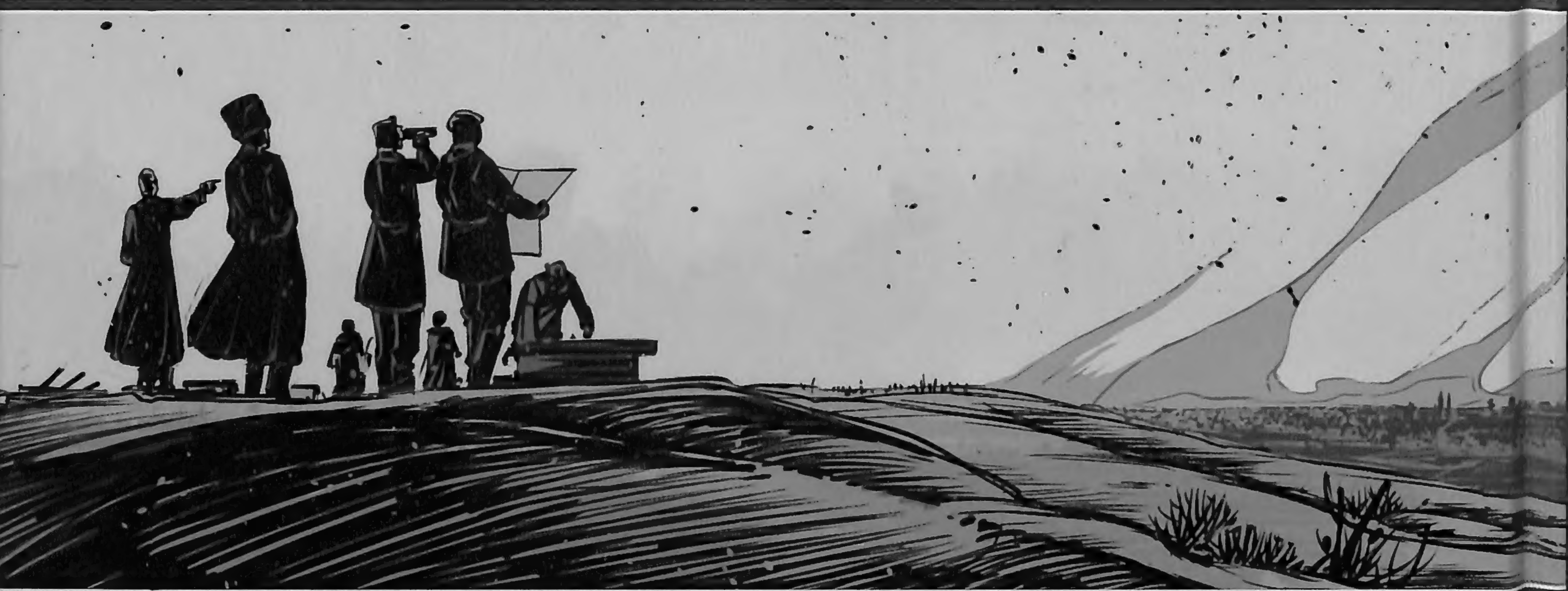
AANVALLEN!

EINDE VAN DE AFLEVERING.

December 1915: de Duitsers lijken een groot offensief voor te bereiden op een van de strategische punten van de Franse verdedigingslinie. Als Verdun valt, zou de oorlog definitief in het voordeel van Duitsland kunnen kantelen. Ondanks de vele waarschuwingen weigert generaal Joffre, opperbevelhebber van de Franse strijdmacht, de zone te versterken. Hij is ervan overtuigd dat de echte strijd in de Champagne zal plaatsvinden. Wanneer er in januari 1916 geen enkele twijfel meer is dat de aanval er komt, ziet het ernaar uit dat het veel te laat is om te reageren. Alleen een mirakel kan Verdun nog redden.

Collectie Bamboe

